

צ'בזטי מזהר"ן

תנינא

דף כ: כא.

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה טו

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמה)

ליקוטי

וזהו (שבת עז ע"ב) ששאל ר' זירא את ר' יהודה מאי טעמא גמלא זוטרי גנובתיה ותורי אריכא גנובתיה [2]. גמלא זה בחינות הצדיק הפשוט בבחי' (תהלי' קלא) **ולא הלכתי בגדולות ונפלאות** [2] **כגמול עלי אמו**.

כי הוא מתנהג בפשיטות ואינו מדבר גדולות וכל עבודתו הוא בבחי' שתיקה כי אין יוצא מפיו גדולות ונפלאות והוא רק **כגמול עלי**

אמו וזהו בחי' גמלא. וזוטרי גנובתיה זה בחי' **נביא ומורה שקר הוא הזנב כמ"ש** (בישעיה ט') [2]. היינו אלו הצבועים המשקרים בחי' נביאי השקר שאהיוותם הוא רק בצדיקים הגדולים כנ"ל אבל בהצדיקים הפשוטים שהם בחי' גמלא אין להם אחיזה כ"כ וזהו 'זוטרי גנובתיה כנ"ל וזהו תורי אריכא גנובתיה' זהו בחי' הצדיקים הגדולים בחי' **כבוד שורו הדר לו כנ"ל ואריכא גנובתיה** היינו שעיקר יניקת הנביא ומורה השקר שהוא הזנב הוא רק אצלם כנ"ל. וזהו שהשיב, משום דאכלי קוצי היינו שאלו הצדיקים הפשוטים שהם בחי' גמלא, אכלי קוצי שאוכלים ומכלים את הקוצים והחוחים הסובבים את השושנה העליונה. ושושנה זה בחי' הדיבור הקדוש בחי' (ש"ה ה) **שפתותיו שושנים וכו'** כי הם עוסקים בתורה ועבודה יום ולילה ומכלים כל החוחים שלא יהי' להם יניקה מהדיבור הקדוש. כי מעבודה פשוטה בתמימות אין להם יניקה כנ"ל כי אינם יכולים להתדמות אליהם ולנהוג שקר שלהם על ידם מאחר שהנהגתם רק בתמימות ובפשיטות כנ"ל. ותורי אריכא גנובתיה, משום דדיירי באגמי ובעי לכרכושי בקי. דדיירי באגמי היינו שמקבלים דיבור פיהם הקדוש מבעלי צדקה מבחי' **החופכי הצור אגם מים כנ"ל** וזהו דדיירי באגמי, ובעי לכרכושי **בקי** בחי' **יב"ק הנ"ל** שצריכין לגרש היב"ק של הצדקה שנותנין רשעים כי אצלם נפגם היב"ק כנ"ל וגורם רעה להצדיק שמקבל דיבור פיו מהם כנ"ל. וע"כ הוא טובה גדולה מה שיונק מהם הנביא וכו' שהוא הזנב, שעו"ז מגרשין הרשעים מעצמן. כי 'מכשילים אותן כשקרנים הנ"ל שפונין אליהם ונותנין להם הצדקה וניצולין הצדיקים כנ"ל [2]:

טז [2] **הקשו** מפני מה כשאדם מבקש פרנסה אין נותנין לו תיכף מן השמים כ"א ע"י סיבות לכ"א לפי סיבתו. שזה צריך לזרוע תבואה ולחרוש ולקצור וכו' וזה צריך לנסוע [1] ולמצוא צורך פרנסתו שם וכיוצא בזה ולמה לא נותנין לו תיכף בשעה שמבקש פרנסתו מזומן. והתירו, דע שכל הפרנסה של ישראל

טו טז

לשון הגמרא **מאי טעמא גמלי זוטרי גנובתי, משום דאכל מ"ט תורא אריכא גנובתי, משום דדייר באגמי וכרכושי בקי:**

רש"י דאכלה כיסי, קוצים לפיכך זנבו קצר כדי שלא ידבקו בו הקוצים: ובעי לכרכושי בקי, להבריח היתושים :

מוהר"ן תנינא

כא.

צריכין לקבל ע"י המלך [א], כ"ש במלך (דניאל ד) **אילנא די חזית די רבה ותקף וכו' ומזון לבולא בי' אנת הוא מלכא**. ועיקר המלכות הוא ע"י ענוה בבחי' **ולפני כבוד ענוה** (משלי טו) שעיקר כבוד וגדולת המלכות הוא ע"י ענוה דייקא. כי כן דרך המלכות בכל פעם, שצריך שיקדים ענוה לכבודו וגדולתו כמו שבכל יום בשעה שקם ממטתו שאזי עדיין הוא בקמנות שמלוכש במלכושים פשוטים וגם פניו אינו בצחות וזכות עדיין קודם הרחיצה. ואח"כ מייפה עצמו ומתלבש בכנדי כבוד ומתפשט בגדולתו כדרך המלך. וכן ארו"ל (יומא כב ע"ב) מפני מה לא נמשכה מלכותו של שאול מפני שלא הי' בו שום דופי כי אין מזמנין פרנס על הציבור"א א"כ קופה של שרצים "תלוי" מאחריו" שאם תזוה דעתו עליו אומרים לו כלך מאחרוך. כי עיקר המלכות ע"י ענוה כנ"ל [2]. וכל מה שיש להמלך ענוה ביותר מתפשט מלכותו ביותר כנ"ל. וכשנמשך המזון ע"י המלך כנ"ל, נעשה ממנו בירורים. כגון תבואה שהרבה ממנה אוכלין בהמות ואח"כ מתברר עוד ואוכלין ממנה עכו"ם עד שמתברר ממנה לישראל. וגם בהאכילה יש בירורים עד שמתברר ונעשין מהם אמרי שפר דהיינו ברכות שמברכין עליהם תחילה וסוף ומתפללין ועובדין הש"י בכחות האכילה. וזה בחי' (בראשית מט) **מאשר שמינה לחמו והוא יתן מעדני מלך, נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר**. שמינה לחמו וכו' דהיינו הפרנסה שהיא בחי' מעדני מלך כי מקבלין אותה ע"י המלך. וע"כ תיכף כתיב אחריו **נפתלי וכו' הנותן אמרי שפר**, דהיינו אמרי שפר של ברכות ותפילות וכיוצא שנעשין מן הבירורים של מעדני מלך כנ"ל. ואלו הבירורים הם בחי' קטורת כידוע שקטורת היא בחי' בירורים [2]. ומאלו **אמרי שפר שנעשין מן מעדני מלך** נעשה עטרה להמלך, וגם יכולין לראות זאת העטרה. וזהו בחי' (ש"ה ג) **צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום התונתו וביום שמחת לבו**, היינו לראות העטרה של המלך שנעשה ביום התונתו. כי התחברות שמתחברין האמרי שפר עם המלך זה בחי' התונה. בבחי' **חן שפתיו רעהו מלך** (משלי כב), שהן השפתים דהיינו האמרי שפר מתחברין עם המלך בבחי' ריעות, וזהו **ביום התונתו**. וזהו **וביום שמחת לבו**, זה בחי' קטורת בבחי' (משלי כז) **שמן וקטורת ישמה לב**. כי הבירורים שמהם נעשה אמרי שפר כנ"ל שמהם נעשה העטרה כנ"ל הם בחי' קטורת כנ"ל. וזהו **שעטרה לו אמו היינו בחי' הוה שהיא חיתה אם כל חי** [2] כי **אוה ר"ת רומעטריכי אסד ורחמים** (תהלים קג) היינו בחי' העטרה הנ"ל, שנעשה ע"י בחי' **המשביע בטוב עדיך** [2] דהיינו בחי' **מעדני מלך כנ"ל**. (והעיקר חסר). והכלל שצריכין לראות את המלך בבחי' **מלך ביפיו תחזינה עיניך** (ישעי' לג), דהיינו כשהוא ביפיו וגדולתו ולא בשעת קמנות. ואם היו נותנין לו פרנסתו תיכף ומיד להם מזומן הי' אפשר שיראה

תורה אור
תהלים קלא (א) שיר הפעלות ל'דוד יקוק לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדלות ובגפלאות מפני: (ב) אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי: ישעיהו ט' (יד) וכן ונשאו פנים הוא הראש וגבי מורה שקר הוא הנגב: דברים זאת הברכה לג (יו) בכור שורו קדר לו וקני ראם קרניו בהם עמים יגב וקרו אפסי ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה: שיר השירים ה (ג) לקחו פערונת הבשם מגדלות מוקחים שפלותיו שושנים נטפות מור עבר: תהילים קיד (ח) תהפכי הצור אגם קים תלמיש למעינו קים:

תורה טז
דניאל ד (יז) אילנא די חזית די רבה ותקף ורומה ימשיא לשמיא וחזיתה ללך ארצא: (יח) ועפיה שפיר ואגבה שניא ומזון ללכא בה תחמוהי תדור חיות קרא ובצענפיה ילשנן צפרי שמיא: (יט) אנתה אנת הוא מלכא די רבית רבת ותקפת ורבנותך רבת ומשת לשמיא ושלשנך לסוף ארצא: משלי טו (ג) יראת יקוק מוסר תקנה וילפי כבוד ענוה: בראשית ויחי מט (כ) מאשר שמינה לחמו והוא יתן מעדני מלך: ט' (כא) נפתלי אילה שלמה הנתן אמרי שפר: שיר השירים ג (א) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום התונתו וביום שמחת לבו: משלי כב (יא) אהב סהור (אסרה) לב חן שפתיו רעהו מלך: כו (ט) שמן וקטורת ישמה לב ויתק רעהו מצעת נפש: בראשית ג (כ) ויקרא האדם שם אשתו תנה כי הוא היתה אם כל חי: תהלים קג (ד) הגואל משחת תיכפי המצטרבי חסד ורחמים: (ה) הפשיע בטוב עדיך תתמשכ בפשר נעורייכי: ישעיה לג (יז) מלך בליפו תחזינה עיניך תראינה ארץ מרתקים:

¹ עיין לעיל תורה מ' ולקמן תורה סג שנסעו לפיכך הן פנס אמונה ואילו כאן הם הכח כלי שתיקים מלך ניפיו החזינה נמצא שמי שלמונתו שלימה אין את חשק המצטרב כאן ואפשר להם לו מיל.
² * עיין זוהר תרומה דף קנג. [ועיין תורה סג תנינא ותורה ה' תנינא אות י' את הפרנסה מקבל המלך תחילה גם עיין זוהר וירא דף קו. ותורה ז' תנינא אות י'. שהפרנסה ע"י ספירת המלכות]
³ מתורלו - הצבור
⁴ בתרלו- תלוי
⁵ בתשכט - מתאחורי
⁶ ע"ש שעל הענוה שכן היתה בו דהיינו שהחריש כשביזוהו עליה דייקא כן נעשו. ועוד כשנמשך לוד כמקומו ככל היותו לו קופס.
⁷ שער הכוונות תפלת השחר דרוש ג' (ו"ה ונחזור עתה לעולם העשיה) ספר הלקוטים להאריז"ל שמות פ"ב ד"ה וזמ"ש רז"ל פירוש שמן ששון על ע"ה שער מט פ"ג אות יג. לק"ה השכמת הבקר א' ו' י'. נשיאת כפים ה' ה' ר"ח ו' לט. ערלה ג' ה'. פרו"ר ג' ה'.
⁸ * בראשית ג'
⁹ שם בפסוק הסגור

^א ש"ך הלחג- 1 מתורלו - זוטריה, 2 בתורלו- כיסי
^ב מה טעם גמל זנבו קצר וזנבו ארוך
^ג עד כאן סוף פסוק א' ומכאן אמצע פסוק ב'
^ד בדפס"ד- כח"ש בישע"י, בתקפא- כח"ש (בישע"ה ט) ובתשכט - כח"ש בישע"ה (ט)
^ה שם הלשון וגביא מורה שקר
^ו מתורלו - זוטרי
^ז מתורלו - מכשילין
^ח השאלה לפי רבינו, מדוע גמל, דהיינו דליק פשטו, זנבו קצר, דהיינו כמעט אין ממנו יניקה למפורסם של שקה. ופיר דהיינו דליק גדול, זנבו ארוך, דהיינו שיש מפורסם של שקה גדול שיונק ממנו. ונעשה השאלה למה לדליק קטון זנב קטון ולדליק גדול זנב גדול, התירוץ כי גמל אולם חוליס, דהיינו דליק פשטו עבודתו בשקט לכלות את הקוליס שסביב השושנה שיהא כנסת יסלאל, ודהיינו את המקטרג המונע את השפט). אבל שור נמצא בלגם מים טס גדלים הבקר (ויטוסים) וזנבו הארוך מנהגם. דהיינו דליק גדול דרכי התפארותו בלנות עלמו יש יניקה גדולה למפורסמים של שקה גדולים, שהם בחי' זנבו ארוך, שבו מנהג ממנו אליהם, את הלקוחה של רשעים, כי פיו הקדוש נשעל ידו משפיע לכנסת ישראל) נעשה מהלקוחה. מנס יב"ק הקדוש, שהוא בחי' זיוונים הקדושה, אבל הלקוחה של רשעים היא בחי' פם היב"ק בחי' נילוף שמוק לפיו הקדוש.
^ט תורה זו אחת משמונה התורות שאמר רבינו בסוף שנת תקסח בחורנו מלבוב (לעמבערג)

מאמר אלו המתפארין עצמן בשקר

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
נאמר בברסלב בחודש תמוז שנת
תקסח בחזרתו מלבוב (לעמבערג).

פתיחה

כאמור לעיל בסוף תורה יב שמתורה י' עד תורה יז נאמרו בזמן אחד בחזרת רבנו מלעמברג וכולן היו אצל רבנו תורה אחת, שהיא ביאור על המעשה שמסופר בגמ' שבת עז: שרבי זירא ראה את רבי יהודה שהוא בשמחה והבין שכל שאלה שישאל ממנו יענה לו, ושאל אותו כמה שאלות וכמה ביאורי מילים. אמנם בתורות הקודמות לא ביאר בתורה בפירושו את השאלות שם, אלא שהיה רמז בלשון המעשה, למבואר באותה תורה, אבל בתורה זו מבאר להדיא שתי שאלות ששאל רבי זירא שם, והן מה הטעם שגמל זנבו קצר, ומה הטעם ששור זנבו ארוך, והתירוץ כי גמל הולך בקוצים ושור מגרש בו את היתושים. ומבאר רבינו שגמל רומז לצדיק פשוט שעבודתו בשקט כגמול עלי אמו, ושור רומז צדיק גדול (שאינו צריך לאמו) שמתפאר בעצמו שיכול לפעול ישועות ולעשות פדיונות. ויש שקרנים שהם מפורסמים של שקר שמתפארים שהם צדיקים גדולים ואומרים בשקר על עצמם מה שאומר הצדיק האמת על עצמו. והם בחי' זנב של הצדיק כי ההולך אחריהם כאילו הולך לאחור. וזנבו של השור, דהיינו של הצדיק גדול, הוא ארוך, דהיינו מפורסם של שקר שמדבר גדולות על עצמו. ואילו זנבו של גמל דהיינו של צדיק פשוט, הוא קטן, כי השקרן המתדמה לו, אין לו מה לדבר, אלא לכל היותר להתעטף בטלית ותפלין ולשבת בבית המדרש כמותו. ויש תועלת גדולה בזה שיש זנב לצדיק הגדול, כי יש רשעים נואפים שהצדקה שלהם מזיקה לקדושת הפה של הצדיק, לכן ע"י שיש שקרנים שמתדמים לצדיק, אזי הרשעים נותנים להם את הצדקה והצדיק האמת הגדול ניצל ממנה.

שיחות השייך לתורה זו

סימנים: י', י"א, י"ב, י"ג, י"ד, ט"ו, ט"ז, י"ז, נאמרו בסוף שנת תקס"ח בחזרתו מלבוב: (- חיי-מוהר"ן, סימן נ"ט).

... גם התורה של "איה מקום כבודו" על פסוק "ואיה השה לעולה" (בליקו"מ ח"ב) בסימן י"ב. והתורה על מאמר: "מאי טעמא גמלי זוטרי גנובתי ותורא ארוכא גנובתא", המתחיל: "אלו המתפארים בגדולות", (בליקו"מ ח"ב) בסימן ט"ו. והתורה המתחיל: "הקשו מפני מה פשע אחד מבקש פרנסה וכו'" (בליקו"מ ח"ב) בסימן ט"ז, כל זה שמענו על הדרך בשעת הטיול (בחזרתו מלעמבערג, עיין בפנים), ועוד שארי תורות. וכל המאמרים הנזכרים-לעיל, ומה שנאמר על "בדיחא דעתה" (בליקו"מ ח"ב, סימן י'), וכל מה שמענו אז על הדרך, הכל מקשר ומרמז במאמרי רבותינו זכרונם לברכה באגדה הפליאה ששאל רבי יהודה לרבי זירא בעת שהיה בדיחא דעתה: "מאי טעמא תרנגולא מדלי עינא?" וכו' (המובאת שם בתורה), ושם מרמז כל זה: (- שיחות הר"ן, סימן קמ"ד).

לקוטי הלכות

יו"ד דגים ד' ג' אותיות

יו"ד מלמדים ד' אות י' מבאר עפ"י תורה לד מה שרבנו אומר כאן שע"י צדקה נעשה קדושת הפה של הצדיק. או"ח ראש השנה הלכה ו' אות י' מבאר שעיקר הצדקה היא למי שמקבלים ממנו כשנותנים לו

הקדמה

בכמה תורות רבנו מדבר ממפורסמים של שקר, וכאן מדבר על הצד חיוב שיש בהם שעל ידם ניצול הצדיק מצדקה של רשעים.

רבנו מספר כאן על צדיק אמת גדול. ומספר לנו את מעלותיו, א- שיש לו פה קדוש. ב- שיכול לעבוד את הקב"ה בכל דבר שבעולם לדוגמא באכילה ושתיה ושאר דברים. ג- שיכול להמתיק את הדין ע"י אכילה ושתיה. ד- ויכול לעשות פדיון ע"י אכילתו. ה- עוד ממה שהצדיק הפשוט מכונה גמול עלי אמו (דמשמע שהיא מדרגה שעדיין צריך לשמירת אמו, משמע שהצדיק הגדול הוא בחי' גדול שאינו צריך לאמו. ו- בלק"ה מלמדים ד' י' מבאר עוד שפה קדוש הכוונה למבואר בתורה לד שהוא אור החסד שעלה ליסוד דאצילות דהיינו הפה שעל ידו מתקנים את שברי כלי החסד שנפלו לבינה דבריאה שהיא הלב. ואצל הצדיק הוא אור גדול בפיו שבדיבורו יכול לתקן את חרפת הלב שהם האהבות הרעות וכל התאוות רעות של כל הבא לשמוע אותו. ז- עוד מבואר בלק"ה דגים ד' שיש לו מעלה נפלאה שכשהוא מקבל צדקה בזה הוא נותן צדקה ונחשב

לו למצוות צדקה. כמו שאמר רבנו על עצמו בשיחות הר"ן ק"ג וכמו שסיפר בספורי מעשיות ז' בעטלרס ביום שישי סיפר הקבצן בלא ידיים על כמה מדרגות צדיקים ואחד מהם שזו היתה גדולתו. ומבאר רבנו שאת קדושת פיו מקבל הצדיק האמת מהצדקה שנותן (ע"י שמקבל). עוד מבאר רבנו שהנותן צדקה מעורר שם קדוש שנקרא יב"ק, שהוא ר"ת יחוד ברכה קדושה, ובכלליות הוא בחי' זיווגים.

ועל כן רשע שנותן צדקה שלא לשם שמים (אלא לכבוד וגאווה וישות) היא מעוררת אצלו שם יב"ק פגום דהיינו יחוד פגום דהיינו ניאוף.

וצדקה כזו של נואף מזיקה לקדושת הפה של צדיק גדול המקבל אותה. ונ"ל הטעם שמזיקה לצדיק גדול דווקא, כיון שקבלתו היא נתינה. נמצא כשמקבל מנואף, נחשב שנותן צדקה לנואף, שזו צדקה פגומה, שפוגמת בקדושת פיו. אבל הצדיק הפשוט אין לו הכח הזה שקבלתו היא נתינה, ולכן לא נפגם בקבלתו מרשע.

עוד מבאר רבנו שכל צדיק גדול, יש כנגדו מפורסם של שקר שמדבר על עצמו גדולות, כאילו הוא הצדיק האמת, שיכול לעשות גדולות ונפלאות. והשקרן הזה מכונה זב של הצדיק.

וזו טובה לצדיק, כי ע"י הרשעים הנואפים, נותנים את הצדקה שלהם למפורסמים של שקר, והצדיק ניצול מהם.

וצ"ע מדוע דווקא צדקה מנואף מזיקה יותר מצדקה מגנב? וצ"ע שידוע מעשים הרבה מצדיקים שידעו להכיר כל צדקה מהיכן היא, וידעו לקבל או לא לקבל, ואם קבלו העבירו לאחר שלא מזיק לו, ומדוע צריך שיהיה לו מפורסם ש"ש כנגדו שיקבל במקומו?

דוגמא לנביא שזנבו ארוך, מביא רבנו את ירמיהו הנביא, שזנבו הארוך היה חנניה בן עזור, שמבואר במדרש שהיה נביא אמת, שנסתלקה ממנו הנבואה, והיה מגנב מירמיהו נבואות, ואמרם בשם עצמו, ועוד גם מוסיף ומשקר. ודוגמא לבקי (יתושים) שהיה מגרש ירמיהו בזנבו הארוך, מביא רבנו את תפלת ירמיהו על אנשי ענתות הרשעים, שביקש שהצדקה שלהם תלך רק לעניים שאינם הגונים, ומפרש רבנו הטעם כדי שלא תזיק לצדיקי אמת גדולים.

וצ"ע שהרי בדרך כלל הנואפים מתנגדים על הצדיק יסוד עולם שמדתו הפך מהם, ועוד גם כל הפוסל במומו פוסל ומחזיקים אותו נואף כמוהו, כדמצינו ב"ק טז: בירמיהו שחשדוהו בניאוף^ג, ולמה יש חשש כל כך שיתנו להם צדקה, שתזיק להם?

ואולי כיון שהם נואפים (שהוא חסד דקליפה) יש להם תאוה לתת צדקה, ועוד גם להצדיק עוונותיהם, ולהשקט חרטותיהם, מחפשים צדיק לתת לו, ואם לא היה מפורסם של שקר, היו נותנים לצדיק אמת. ורק ע"י שיש מפורסם של שקר שמחזק דעתם, שהצדיק האמת פגום, ע"י ניצל הצדיק מהצדקה שלהם. ועיין קיצור לקוטי מוהר"ן שהקב"ה בכוונה מכשיל את הרשעים הנ"ל, כנראה שנותן בלבם לתת הצדקות שלהם דוקא למפורסם השקרן, כדי לשמור את הצדיק מהם.

שם יב"ק

רבנו מבאר שע"י צדקה נעשה שם יב"ק, והוא בכלליות בחי' זיווגים, וע"י צדקה פגומה גורם ניאוף לנותן. מקור השם הזה בתורה הוא "מעבר יב"ק" הנזכר בחזרתו של יעקב אבינו מחרן לארץ ישראל^א. בגבול א"י היה נחל ויעקב נכנס לתוכו לבדוק אם אפשר לעבור, וחזר ועשה עצמו גשר מעל הנחל (נמצא שהוא בעצמו המעבר יב"ק) והעביר את כל משפחתו (ע"ש רמב"ן וחת"ס) ושוב חזר על פחים קטנים ובא המלאך של עשו הרשע ונלחם עמו.

נמצא מבואר ש"מעבר יב"ק" הוא מעבר מסוכן מאד, מצד שטף המים, ומצד הסט"א האורבת שם, למי שרוצה לעבור אל הקדושה. ונראה שזה מהות השם הזה, ועל כן הוא בחי' זיווגים ובחי' צדקה. כי זיווג בוודאי הוא מקום מסוכן כנחל שוטף לאבד מהאדם צורת אדם ולהיות נגרר כמים אחר תאוותו. וכן הצדקה שהיא יחוד בין עני ועשיר ע"י הפרוטה העוברת מיד ליד שהיא בחי' מיצר מסוכן להתגברות הישות של הנותן וגאוותו, אפילו כשנותן לעני הגון וכ"ש כשנותן לאינו הגון שזוה ניאוף ממש, שמשפיע למקום שלא מוליד כבוד שמים. וכן איתא שיש מעבר יב"ק שהוא מעבר הנשמות מעוה"ז לעוה"ב.

ובכהאריז"ל (ע"ה כה ה) שהוא רמוז בצוואר המחבר ראש וגוף שהם בחי' שמים וארץ.

עוד מבואר בכהאריז"ל ששם יב"ק רמוז כ"פ במזמור כ' בתהלים "יענך ה' ביום צרה"^ב והוא מזמור שאמר בעבור דוד המלך כשהיה יוצא למלחמה (אב"ע ורד"ק שם) ו"א שדוד המלך היה מתפלל על יואב שר צבאו.

^א עיין מהרש"א ב"ק טז: שחשדוהו כמשה רבנו שכיון שהיו שניהם נביאים ארבעים שנה היו תמיד מוכנים בטהרה לנבואה ועל כן פרשו מנשותיהם, ועל כן חשדו אותם ליצני הדור בניאוף.

^ב בראשית פרק לב (כג) וַיִּקַּח בְּלִילָהּ הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת שְׁתֵּי שְׁפָחָתָיו וְאֶת אֶחָד עֶשֶׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֵר אֶת מַעְבַּר יַבְק: (כד) וַיִּקַּח וַיַּעֲבֵר אֶת הַנְּחָל וַיַּעֲבֵר אֶת אֶשְׁרָלוֹ: (כה) וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֶּאֱבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר:

^ג שער הכוונות - דרושי אשרי פיתום הקטורת ועלינו לשבח דרוש א - גם צריך לכיין במזמור הזה (יענך שאומרים אחרי אשרי) כמה שמות של יב"ק שהם בגימט' ידוד אלהים ואלו הם יענך ה' ביום צרה ר"ת יב"ק ונפלו ואנחנו קמנו ר"ת יב"ק ואנחנו קמנו ונתעודד ר"ת

וידוע שהוא סגולה לומר בשעת לידה על היולדת להקל מחבלי לידה (וי"א שלוחשים באזנה (עמק המלך יז יז)), כי יש בו ט' פסוקים מניין ירחי לידה (זוהר חדש) יש בו ע' תיבות כמניין צעקות היולדת (תורה כא אות ז' וריש תורה לו עפ"י זוהר פנחס רמט). והיינו כנ"ל כי לידה היא בחי' מעבר יב"ק אלא עוה"ז ושם הוא מיצר צר ומסוכן מאד לאם ולולד.

שם יבק הוא ר"ת יחוד ברכה קדושה, וממה שאומר רבנו שהוא בחי' זיווגים, נראה שעיקר בו הוא היחוד, וכנ"ל שהוא בחי' היסוד והמעבר שבין משפיע ומקבל, ששם תוקף הקטרוג והסט"א, למנוע את ההשפעה או לקלקל אותה. והברכה היא ההמשכה של הקדושה מהמשפיע למקבל. כך נראה הפשט הפשוט, אבל עפ"י הסוד יש בו סודות גדולים, כפי ששמעתי מהריצ"ח¹⁷ ואפשר על ידו להמשיך ישועות נפלאות משרש הבריאה ולצאת מכל הצרות.

האופן שמעוררים שם נפלא זה נראה בכוונות שזה ע"י מזמור כ' בתהלים יענך ה' ביום צרה (ר"ת גמט' יבק) ישגבך שם אלקי יעקב וגו' (יעקב אותיות יבק ע. כי הוא בעצמו מעבר יבק כנ"ל שעשה עצמו גשר, והוא הג' המכריע והוא הבריח התיכון כידוע). ומרבינו כאן מבואר נפלא שע"י צדקה מתעורר השם הזה, מה שמעורר עוד יותר להבין גודל המצווה הזו וכוחה הגדול לעורר יחוד עליון נפלא והמשיך שפע גדול לעולם. מאידך

יב"ק ונתעודד יודו הושיעה המלך ר"ת ויה"ה והוא צירוף א' מ"ב צירופי ההויה ולכן להורות זה צריך לחבר מלת המלך עם מלת הושיעה ולתת טעם מפסיק אחר תיבת המלך ואח"כ תאמר יעננו ביום קראנו וגם כי ר"ת יעננו ביום קראנו הוא בגימ' יב"ק גם תכוון כוונה א' בזה המזמור והוא כי תכוין שבמזמור זה יש ע' תיבות כמנין ע' קלין דיולדה וכנו' בזה פ' פינחס וביאור ענין זה הוא כך כי הנה נת"ל שבנ"א היה זוג יעקב ורחל ואז נתעברה רחל מאותו הזוג ונשאר' מעוברת בהיותה בעולם האצילות. ואמנם צריך לינתן באותו העובר אשר בתוכו שפע גמור שלם בנר"ן ואח"כ נולד הוולד ההוא והשפע ההוא וכל עולם ועולם לוקח חלקו מאותו הוולד הנוולד והנה חלק הנשמה לוקחתו הבריאה וחלק הרוח לוקחתו היצירה וחלק הנפש לוקחתו העשייה והנה הנקב' הנו' יורדת מן האצילות אל עולם הבריאה בהיותו עדיין למע' באצילות כנו' ושם בעולם הבריאה יולדת הנקבה הנו' וכאשר צועקת אותם הקולות כשרוצה לילד אז מזדווג הזכר עמה בבחי' חלק הנשמה ונגמר העובר גם בחלק הנשמה כנו' וע"י הזוג הזה נפתח רחמה ויולדת ויוצא הוולד בעולם הבריאה. והנה במזמור הזה של יענך ה' הוא זמן זקת היולדת דראמת ע' קלין כנו' והם כמנין ע' תיבין שבמזמור הזה ואז ניתן בעובר ההוא חלק הנשמה כי בנפילת אפים ניתן בו כח הנפש. ובאשרי כח הרוח ויענך כח הנשמה כנ"ל.

¹⁷ עניין השם יבק עפ"י מה שבאר הריצ"ח בוישלת תשנ"ג (תק"ה 64) – השם הקדוש "יבק" בתורה נזכר אצל יעקב אבינו שבחזרתו מחרן עבר במעבר יבק, ועשה עצמו גשר והעביר משפחתו נמצא שהוא בעצמו מעבר יבק והוא גילה אותו, כי הוא האב השלישי, בחי' השלישי המכריע, בחי' זיווג חו"ג, בחי' תפארת שהיא המדה של יעקב והיא בחי' זעיר אנפין ששמו קודשא-ברוך-הוא, דהיינו שמיחד קדושה וברכה, וע"כ נהגו ישראל לכתוב שמו ית' ברת' הקב"ה גמט' יבק כמבואר בזה משפטים קטז. ומשמעותו שלמרות שהוא קדוש, הוא ברוך, דהיינו שמתברך מבחי' הוא, שהיא הבינה, ולזה מרמו השם יבק שהוא ר"ת יחוד ברכה קדושה. וכן יעקב אותיות ע' יב"ק והכוונה שממשיך למלכות שהיא בחי' ע' נפש. כמניין התיבות במזמור יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלקי יעקב. וכתב המגלה עמוקות שיעקב אמר מזמור זה ורמו בו ד' צרופי יב"ק "יענך ה' ביום צרה", "ואנחנו קמנו ונתעודד", "יעננו ביום קראנו", "יעננו בשם קדשו". וכמבואר בכוונות.

(משמע שביום צרה העצה להמתיק היא ע"י אלקי יעקב דהיינו בחי' שם יבק הקדוש. וכנראה לעורר שם זה העצה היא לומר מזמור זה שיש בו גם צרופי יבק וגם יעקב אותיות ע' יבק, שהוא בחי' זעיר הנקרא הקב"ה גמט' יבק)

שם יב"ק ר"ת יחוד ברכה קדושה. הברכה היא המשכה דהיינו קו של ממעלה למטה. וקדושה להפך היא הסתלקות מה שהוא נבדל שזה קו של ממטה למעלה. והיחוד של שני הקוים ההפכיים האלה, הוא הזיווג שעל ידו בא כל השפע לעולם. שזה כאילו שאומרים למרות שהוא קדוש יהיה ברוך, ועל שם זה שמו ית', קודשא ברוך הוא. (הוא זה בינה נסתר)

וע"י השם הקדוש הזה יבק מעוררים יחוד נפלא הנ"ל ע"כ מתי שרוצים לצאת מצרה כשצריכים ישועות השם הזה מחבר לגבוה ביותר וממשיך משם שפע.

בכוונות הארז"ל מובא שיב"ק יש בו שני יחודים יחוד הויה אלקים ויחוד הויה אדני-אדי-ה, – והם שני יחודים עילאה ותתאה. יחוד התחתון עיקרו הויה אדני-י ושם אדי-ה שהוא בבינה רק מצטרף אליהם בבחי' אמא דמסככא על בניה לשמור כידוע שיחוד שבקטנות יש בו חשש ניקת הקליפות לכן הוא נעשה למעלה (בסוד התרדמה והניסור) אצל הבינה ששומרת עליהם בבחי' אמא דמסככא ואזופת מני לברתא. בריה כהונת עולם פרק אילו של יצחק פ"ז

(ענין תורה יא שיש שני יחודים יחוד תתאה ויחוד עילאה בחי' שמע וברוך, יחודא תתאה זה כשהאדם יש לו מציאות ומתגבר עליה ומתבטל להקב"ה אבל יחודא עילאה היא בטול גמור עד שאין לו מציאות עצמית כלל)

וכן היחוד שנעשה ע"י שם יבק יש לו שתי מדרגות. יחודא עילאה הוא יחוד שני שמות הויה אלקים גמט' יבק. כי הויה אלקים הם חכמה ובינה זה היחוד שמע ישראל.

ויחודא תתאה הוא יחוד ג' שמות אדי-ה הויה אדני-י גמט' יבק שהם בינה ת"ת ומלכות וזה יחוד ברוך שם כבוד מלכותו ועל כן מפאר הברית כהונת עולם – ד' מילויי הויה דהיינו בן מה סג עב הם גמט' רלב, ויחד עם ג' מילויי אלקים (הא) רצא (הה) רצה (הי) ש = 1118 שמע ישראל ה אלקינו ה אחד 1118 – נמצא כנ"ל שיבק העליון שהוא יחוד הויה אלקים, המילויים שלהם ביחד הוא יחודא עילאה של שמע ישראל וכי'

וכך גם ביחודא תתאה המילויים של אדי-ה (קמג קנא קסא =תנה) הויה (בן מה סג עב = רלב) אדני-י (תרעא) כולם ביחד עולה 1358 גמט' ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד = 1358.

עוד הוסיף שם שאם תוסיף יבק פשוט לכל אחד (1230 + 1470 = 2700) = בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ = 2701 נמצא ששני היחודים הלאה מעוררים בשרש הבריאה כח מעשיו הגיד לעמו שהם כח אתון דמעשה בראשית כמבואר בתורה מד. וענין תורה יא שבאמת גם מי שאוחז ביחודא עילאה צריך גם את היחודא תתאה עי"ש.

מבואר כאן הסכנה הגדולה אם ח"ו נתן בגאווה או לשם כבוד שדייקא ע"י שם זה יכול ח"ו ליפול לפגם הברית.

בעניין הצדקה הפגומה שגורמת פגה"ב, מבואר כאן הטעם כיון שפוגם בשם יבק שהוא זווגים, ונ"ל הרחיב העניין, כי כח ההתקשרות בין משפיע ומקבל, שהם בחי' העשיר והעני, הוא ספירת היסוד, שהברית מרכבה לה, כמבואר בתורה לד. ותכונת היסוד הוא שהוא חלק הנמוך של המשפיע בבחי' יעקב ויוסף כחודא אזלי, שיוסף (שהוא כמו ממוצע בין האב לבנים) הוא תמיד רק מעביר את השפע של יעקב אל המלכות. ועל כן עיקר שמירת היסוד והברית היא כשמשפיע, כגון בצדקה שצריך לזכור ולהרגיש שאינו אלא מעבר בלבד, וח"ו לא להרגיש שהוא המקור וממנו השפע, אלא הוא רק צינור מעבר בלבד שדרכו עובר השפע, ואם נכשל בזה ומתגאה אזי פוגם בברית (וכמבואר בתורה קל הקשר ההדוק בין גאווה לפגה"ב) ובוה הנסיון של עשיר גדול מאד, שאע"פ שמבואר בספרים¹ שכל עשירות העשיר היא רק פקדון אצלו עבורו ועבור העני, ומה שנותן לעני אין זה ויתור על חלקו, אלא שנותן לעני את החלק השייך באמת לעני, אלא שהקב"ה נתן לו עמ"נ שדרכו יקבל העני. אבל העשיר שבנגלה נראה שטרם ומסר נפשו להתעשר קשה לו מאד להרגיש שכל זה אינו שלו וכל טרחתו היא בשביל העני כמו בשביל עצמו. ועל כן העומד בנסיון הזה, מעורר שם קדוש יבק הנ"ל, ויכול לפעול ישועות. ולכן מצוות צדקה נקראת עיקר העשייה, והיא מהמצוות החשובות ביותר, ומעורר שפע גדול לעולם.

בסוף התורה מבאר רבנו שבקי דהיינו היתושים (יתוש בארמית בקי) שמגרש השור בזנבו הארוך, שהוא המפורסם של שקר, הם הצדקות של הרשעים הנואפים הנ"ל (שעוקצות כיתושים²), שמזיקות לקדושת הפה של הצדיק כנ"ל. והביאור נ"ל כנ"ל שבמעשה הצדקה שעל ידו נעשה שם יב"ק, יש אחיות הסט"א, שהם הצדקות של הנואפים שמקלקלים את קדושת הדבור של הצדיק וצריך לשמור על מעבר יבק הזה. לכן טוב שיש מפורסמים של שקר שנדמים לרשעים אפילו יותר צדיקים מהצדיק האמת.

עוד עיין גם תורה ו' שם השם "יבק" רומז לבקיאיות, שצריך להיות "בקי" ברצוא ו"בקי" בשוב, דהיינו להשאר תמיד מחובר להקב"ה, והיינו כנ"ל כי ברית הקשר שלנו עם הקב"ה הוא מעבר יבק ששם הקטרוג הגדול לנתק ולגרום פגם בברית הזו.

עד כאן ההקדמה

*

תורה טו [13]

אלו המפורסמים של שקר המתפארים עצמן בשקר בגדולות ונפלאות וכאלו אין שום דבר נמנע מהם להושיע בתפילתם, ולעבוד את הקב"ה בכל תנועה ובעסקי החול והכל בידם לעשות פדיונות בכל הכ"ד בתי דינים, אפילו ע"י אכילתם, ויש מהם שהם מנהיגי הדור נראה כוונתו לזוהר³ שמבאר שהערב רב הם עשירים הבטוחים בעשרם וחיים בשלוח גזלנים ובעלי שוחד דיינים ראשי העם. ובתורה א' תנינא ולק"ה ד' ב' מבאר שהם עזי פנים שבדור המפורסמים של שקר⁴. הנה עיקר כחם ויניקתם הוא

¹ משלי יעקב להמגיד מדובנא על פרשת ראה מקשה מדוע מצות צדקה בלשון שלילה לא תאמץ ולא תקפץ ידך? ומתוך כי באמת העשיר רק צינור לשפע של העני לכן המצווה היא רק שלא יעצור את השפע מלהגיע לעני שהוא בעליו האמיתי.

² אור החיים שמות כב כד אם כסף תלוה את עמי – ע"ש כי משלו אתה נתן לו.

³ מעינה של תורה שמות כב כד בשם מעשה רוקח

⁴ יתוש הוא בריה קטנה שמוציץ דם למחיתו ומשאר ארס שמכאיב, כך היא הצדקה של הנואף שנותן אותה כדי לקבל לחיותו ישות וכבוד, ומשאר ארס הקלקול אצל המקבל. נמצא זה לעומת זה הצדיק חונן ונותן בקבלתו כי משאר רשע קדושה אצל המקבל. ויתוש רשע נואף לוקח בנתינתו כי משאר רשע טומאה.

⁵ תורה זו אחת משפונת התורות שאמר רבינו בסוף שנת תקס"ה בחזרתו מלוב (לעמבערג)

⁶ זוהר חלק ג (רע"מ) דף קכ"ה: וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא, חשיבין ככלבים, (איכה ד א ב) בנים המסולאים בפז, איכה נחשבו לנבלי חרש, בראש כל חוצות, דלא אשכחו אכסניא בינייהו, ואינן ערב רב, אינן עתירין, בשלוח בחודה, בלא צערא בלא יגונא כלל, גזלנין מארי שוחד, דאינן דיינין רישי עמא, (בראשית ו יג) כי מלאה הארץ חמס ודף קכ"ו מפניהם, עלייהו אתמר (איכה א ה) היו צריה לראש:

⁷ בתורה א' תנינא התבאר שיש מפורסמים של שקר שצריך להיזהר מההתקשרות עמהם, ובלק"ה ערלה ד' ב' מבאר שהם עזי פנים שבדור מבחי' מתתקעד דורות שלא נבראו אלא שתל מהם הקב"ה מעט בכל דור, וכתב שם שהם ראשי העם. ועפ"י הגמ' בנדרים הובא בתורה לח שמי שיש בו עזות פנים בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו בהר סיני נמצא שלא פסקה זהמת הנחש מהם ועל כן הם רובו הגדול מאד רע. והם עזות בלא תגא ועיין בזה גם תורה כב אות ד' שיש רועים דסט"א והם גם כן מפורסמי הדור וכופין אנשים תחת שיעבודיהו, כי הם מלכותא בלא תגא והם ככלבים בעזותם, וא"א להנצל מהם אלא ע"י עזות דקדושה ע"ש. ועיין היכל הברכה (לקמרא רב) פרשת ראה דף עה. הובא בזאת הברכה ריש פרשת ראה. (הלשון הזה מפרסם של שקר לא מצאתי בשום ספר חסידות לבד מספרי רבנו)

רק מהצדיקים האמתיים הגדולים. כי יש צדיקים אמתיים גדולים במעלה, ויש להם פה קדוש שכל דבריהם יראת שמים וכסופים להקב"ה ושכינה מדברת מגרונם, וכל השומע אותם מתעורר לתשובה ודרכמ^א לדבר גדולות ונפלאות^ב על עצמם לגלות מעלתם^ג, כדי שידעו העם את גדולתם הנעלמת^ד ויתקרבו אליהם, וכמו שנהג רבנו שסיפר על עצמו נפלאות גדולות כמבואר בחיי מוהר"ן פרק גדולת נוראות השגתו ע"ש סימן רמא עד רצ. **והם הצדיקים האמתיים הנ"ל להבדיל מהשקרנים הנ"ל באמת יכולים לעבוד ה' בכל דבר שבעולם^ט באכילה ושתיה ושאר דברים^י/י^י וכמובא בכוונות^י/י^י שלפעמים ממתיקין דינים ע"י אכילה ושתיה ועיין תורה סב איזה יחוד קב"ה ושכינתיה פנים בפנים נפלא עושה הצדיק ע"י אכילתו. ויש צדיקים אמתיים שיכולין לעשות פדיון^כ ע"י אכילתם/כא^כ [בב] וכיוצא/כג^כ**

^א יש להם פה קדוש ודרכמ לדבר גדולות – בפשטות הכוונה שהם שני דברים הפה הקדוש ודרכמ לדבר גדולות, אבל עיין לק"ה דגים ד' אות ב' שיש בחי' שבה הם דבר אחד ע"ש – אות ב' וזה בחינת סנפיר. סנפירין הם ששט בהם במים. והם בחינת כנפים ששט ופורח בהם במים, וזה נמשך מבחינת פה הדבור הקדוש של הצדיק ובעל כנפים יגיד דבר, פי הדבור של הצדיק הוא בחינת כנפים הקדשה ששט ופורח בהם בתוך מימי הדעת, פי הוא מתפאר בדבוריו הקדושים ומגלה על ידם דעת גדול ונפלא בגדלת הבורא ותברך וגדלת הצדיקים האמתיים שיכולים לעבד ה' ותברך בכל דבר שבעולם ושיודעים גדולות ונפלאות, שכל זה הם בחינת כנפים שפורח בהדעת, שמגלה על ידי דבוריו הקדושים; הוא פורח ושט בהם, במימי הדעת למרחוק ומדבר גדולות ונפלאות אמתיות. וזה בחינת סנפיר דקדשה, בחינת כנפי הקדשה לשוט במימי הדעת, בחינת התפארות של אמת,

^ב לשה"כ תהלים קלא א' כדלקמן. עיין חיי מוהר"ן חלק גדולת נוראות השגתו מסימן רמא עד רצ.

^ג כמו ששמעתי מתרצים מדוע רבינו כל כך הרבה לשבח עצמו שהטעם עפ"י דין שצדיק גדול שבא לעיר צריך להודיע מדרגתו כדי שלא יפגמו בכבודו ויענשו וכ"ש צדיק שעבודתו להשפיע לישראל איך ידעו לבוא לקבל ממנו אם לא יספר מעלתו.

^ד גדולתם נעלמת כי ככל שהקדושה גדולה יותר היא נעלמת יותר כמבואר בתורה רמג מגודל קדושת שיר השירים שעל כן לא נזכר בו שם ה' וכן הצדיק הגדול נעלמת קדושתו כלפי חוץ כמבואר שם ע"ש ועיין גם בחיי מוהר"ן סימן רמג

^ה כענין זה עיין חיי מוהר"ן קמב ושכחי הר"ן נסיעתו לא"י אות כב שאמר שהשיג כיצד אפשר לקיים את כל המצוות אפילו אם היו מוכרים אותו לעבד ולא היה לו תלית תפילין וסוכה וכיו"ב. אעפ"כ היה מקיימן כמו שקיימו אותן האבות.

^ו עיין לעיל תורה נד אות ב'

^ז עיין תורה נד אות ב' – ...והיגו, שאפלו הצדיק והחכם שיש לו מוח גדול, עד שיכול להבין את הרמזים שהשם יתברך מרמז לו בכל דבר בכל יום, אפלו בעסקי חל. ועל ידי זה הוא יכול לעבד את השם יתברך בכל הדברים שבעולם, אפלו בעסקי חל. ואם כן ירצה, חס ושלום, לעסק רק בזה, דהיינו בעסקי חל. מאחר שהוא יודע הרמזים שיש בהם, ויכול להתקרב לעבודת השם יתברך על ידם. אבל באמת אינו כן, כי אסור להרבות בעסקי העולם הזה, אפלו למי שידע ומבין הרמזים הנ"ל. מחמת שני הטעמים הנ"ל, א. מחמת שזאת העבודה בעסקי העולם הזה הוא מקום מסכן מאד וכו' פנ"ל; והב'. מחמת שיש קדושה ועבודה גבוהה מזה, דהיינו קדושת התורה והמצוות. ועל כן אפלו מי שידע הרמזים הנ"ל, הוא צריך הסתפקות, להסתפק מזה העולם בהכרחיות לבד פנ"ל:

^ח עיין פרי עץ חיים יום הכפור פ"ג ועיין שער המצוות אמצע פרשת עקב (ד"ה גם תכוין בענין השינים הטהונים) ועיין חיי מוהר"ן סימן רמג. ועיין לעיל תורה סב שעי" אכילה בקדושה וזכרים יחוד קב"ה ושכינתיה פכ"פ.

^ט עיין פרי עץ חיים כוונות יום כפור כיצד ביום כפור נעשים ע"י החמש תפלות התיקונים שבכל יום נעשים ע"י אכילה ושתיה.

ועיין חיי מוהר"ן אות רמג (ג) בענין מלי דעלמא ואפלו מלי דשטותא, שיכולין הצדיקים הגדולים להעלות אותן דבורים ולעשות בספוריהם מענינים של חל עבודה גדולה, וכמו שמוכן קצת מהדרכים וההנהגות שמספרים מהבעל שם טוב וזכרוננו לברכה ומשאר צדיקים נוראים שהיו בדורות הסמוכים. וגם בזהר הקדוש מרמז קצת מענין זה כמובא שם על רב המנונא סבא שהיה מסדר תלת פרקי מלי דשטותא. אבל הפלגת גדלת חכמתו ועצם קדושתו והשגתו שהיה לרבנו וזכרוננו לברכה בענין זה בענין ספורי שיחות חלין וכו' היה מפלג ונשגב מאד. וקצת היה מוכן ומרמז למי שזכה לעמוד לפניו ולדבר עמו, כי כל המיני ספורים שיש בעולם וכו' שמספרין העולם, הכל היה בא לפניו וגם כל המעשיות הנדפסים העולם הכל היו לפניו. והיה חפץ בכל פעם שייספרו לפניו חדשות מעסקי העולם, פי היה יכול להעלות ולעשות עבודה נוראה ונעלמת מאד בכל הספורים שבעולם:

ומי שזכה לעמוד לפניו בקביעות, אף על פי שלא היה מי שיבין עניני הנהגותיו אפלו כטפה מן הים, אף על פי כן היה אפשר להבין איזה רמז בעלמא עד היכן מגיע סוד שיחתו בעסקי העולם ובמלי דשטותא. כי כמה פעמים זכינו לשמע תורה נפלאה מעין השיחה והספורים שספרנו עמו מקדם. ואי אפשר לבאר כל זה בכתב, בענין השיחה והספור עמו שיחת חלין. ומי שזכה לעמוד לפניו ראיה בזה חדושים נפלאים ונוראים, וכמה וכמה צרופים שנתגלו על ידי זה. מלבד הנסתרות. פי לא גלה אפלו כטפה מן הים כי היה סתום ונעלם מאד בתכלית ההעלם. ועדין אורו הגדול סתום ונעלם מאד מן העולם עד שיבוא משיח צדקנו במהרה בימינו, אז ידעו גדלתו ותפארתו:

וביותר יותר קדם הסתלקותו בשבא מלמברג עד שנסתלק שהיה משך שתי שנים ויותר שאז היה לו החולאת הפכד שלו, אז היו מספרין לפניו יותר ויותר מעסקי העולם. ובקש שייספרו לפניו בכל פעם חדשות, ואמר שאינו יודע איך אפשר לחיות בלא חדשות.

^כ פדיון – לשון פדיון הוא שפודה את האדם מאחזות הסט"א, תמורת איזה דבר שנותן לה, בבחי' פדיון שביים. כמו שמצינו בתורה קפ פדיון ע"י ממון שכיון שבו אחזות הדינים, לכן כשאדם נותן ממון כפי יכולתו כבר נמתק ממנו הדין ועוד ע"י שמקבל הצדיק ומניח את ידיו על הממון ממתיק את הדין בעולם העשיה בשרשם שבג' ידים שבבינה שבכל ג' עולמות שמעליה אצילות בריאה יצירה. ופודה אותו מאחזות הסט"א. ויש צדיק גדול שבאכילתו מעורר יחוד נפלא כל כך שמאיר לו רצון נפלא מאור הצחצחות העליון שמעל הספירות ונמשך רחמים נפלאים שע"י נמתקים כל הדינים, עיין תורה ה' תנינא אות ג' ותרה יג קמא אות ה'.

^{כא} צ"ע שבכל מעלותיו של הצדיק הגדול חוזר ענין האכילה שלו. משמע שבוה עיקר מעלתו.

ומחמת ההתפארות של אלו הצדיקים הגדולים שיוצא מפייהם הקדוש, מזה בא שנמצאים צבועים/כ"ד) שקרנים שמתדמים עצמן כקוף/כ"ה) ומתפארין עצמן ג"כ ממש באלו הלשונות של התפארות שיוצא מפה קדוש של הצדיק האמת.

וכעין שמצינו בנביאים שירמיה היה מתנבא בשוק העליון, כה אמר ה' הנני שובר את קשת עילם וכו' (ירמיה מט/י"ב) דהיינו את חזקה של האומה הנקראת עילם הסמוכה לבבל, ומבואר בגמ' סנהדרין פט. (כ"ב) שבאותו הזמן בשוק התחתון וחנניה בן עזור נביא שקר (כ"ח/כ"ג) היה מתנבא בלשון זה ממש/ל) להיפך (לא/כ"ג) כמבואר בירמיהו כח/כ"ג) שחנניה בן עזור אמר כה אמר ה' אלקי ישראל, שברתי

אם תשאל א"כ נבדוק את המפורסם של שקר באכילתו. שמעתי על בעל תשובה שסיפר שהיה דרכו להיות יושב בגן צבורי בארה"ב תקופה ארוכה בלא אכילה ושתייה ונקרא הקדוש המעונה, וקיבל הרבה כסף וכבוד, ורק בלילות מאוחר מאד היה הלך וקונה מנה גלידה וזה הספיק לו, ואמר שהכבוד הגדול שקיבל גרם לו שבאמת לא היה רעב.

קדושת הפה של הצדיק ע"י צדקה וקצת משמע שמתבטא בקדושת האכילה דייקא – כעין זה עיין תורה יז שלתקן הכסילות שמחשיכה את אור הצדיק מהאדם, זה ע"י תיקון המזבח דהיינו אכילה בקדושה ולזה צריך לגייר גרים וזה ע"י צדקה שעושה אויר נח ורך ואזי מגיע דבורי האמונה של הצדיק אל הגויים. נמצא ע"י צדקה זוכה לקדושת האכילה.

²² עיין תורה ז' תנינא ע"י ה אכילה זוכה להארת הרצון ועיין לק"ה פדיון הבכור ה' אות ד' ואת ו' שעיקר הפדיון הוא כשנותן לצדיק כזה שבאכילתו מאיר הרצון שע"י המתקת כל הדינים.

²³ עיין לק"ה יו"ד הלכות דגים הלכה ד אות ג' – מה שהתורה מספרת לנו ספורים הרבה אשר בהם מלפשים סודות נוראות ורזין עלאין וכו' וכו'. כל זה להראות לנו; שגם בכל הספורים ובכל הדברים שבעולם מלפשים בהם תורה וקדושה גבוה מאד, כמו למשל שהתורה מספרת לנו מעשה האבות שחפרו בארות מים. וכן מעשה יעקב אבינו שרעה צאן והציג את המקלות ברהטים וכו' ומארכת הרבה בספורים אלו, הכל לגלות לנו גדלת הבורא יתברך וגדלת האבות, שהיו יכולין לעבד את ה' יתברך בעבודות נוראות על ידי כל עסקי חל, על ידי חפירות בארות וענין המקלות וכו'. וכל זה מחמת שזככו גופם בתכלית הקדושה והזכוף כל כך עד שגם כל עניני העולם הזה שעסקו בהם, הכל היה בקדושה נפלאה כל כך עד שזכו לעבד ה' יתברך גם בהם בעבודות נפלאות כנ"ל. וכל זה כדי להעיר אנונינו ולבנו, שגם אנחנו נקדיש ונטהר עצמנו גם בעבודות חיצוניות ובכל עסקי חל, כדי שנוכל אנונו גם בן לזכות לכלל זה.

²⁴ צבועים – בסמוך מביא לדוגמא את חנניה בן עזור שהיה זנב לירמיהו הנביא ועיין ישמח משה על הפטרת מטות בירמיהו א' א' – כי בדורו של ירמיה היה צבועים פושטים טלפיהן, עד שאחר נביאתו של ירמיה היה מתקנאים בו ונבאו שקר, כמו שאמר ירמיה (כג כח) מה לתבן את הבר. והנה בעת שהתחיל ירמיה להתנבאות, אתגליא בהתייחו כי לא תוכם כברים, מדלא חפץ הש"י בהם לשלח אותם, וזה רצון הש"י לפרסם החתפים, אך היה להם כסות עינים שיוכלו להשיב דלכך שלח ירמיה מפני שהיא בר מקלקלתא, על כן בא הכתוב לייחסו לומר שאדרבא מיוחס הוא, והבן. והנה לדרך הגמרא (הטוהה לילקוט שמעוני ירמיהו ח' יבוא בן מקולקלתא מעשיה ויוכיח בן מקולקלתא שקלקל מעשיו) שבאמת שמפני זה שלחו, לכאורה סותר זה לפשט הפסוק שהכתוב מייחסו (ירמיהו בן חלקיאל בן שפן טלס נביאים ליקום). וי"ל על פי מ"ש היעירות דבש חלק א' דף ע"ט ע"ג ובדפוס וויין דף ע"ח, בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, שהם חשבו לגנאי היותו בן גרים, ואדרבה הגר המתדבק בנו בהיותו בשפלות, הרי תופס מעשה אהרן כדאיאת במדרש גר שנתגייר הרי הוא ככהן (שמו"ר פרשה י"ט ובמ"ר פי"ג ט"ו) עיין שם. וירמיה שבא מרחב שנתגיירה כשבאו המרגלים אצלה, שהיא היתה יושבת בכבוד של עולם אז, וישראל עדיין לא היה להם מנוחה ונחלה, אם כן היינו ממש היוחס שאחר הכהונה כמו שם בפנחס והבן. ואף דרחב האמינה כי ישראל יכבשו הארץ, זה מגודל האמונה היא ואינו מוזיק, והבן:

²⁵ הבטוי הזה כקוף בפני אדם עיין תנחומא לך לך פרק ה'.

²⁶ ירמיה פרק מט (לד) אשר היה דבר ידוד אל ירמיהו הנביא אל עילם בראשית מלכותו צדקיה מלך יהודה לאמר: (לה) כה אמר ידוד צבאות הנני שבר את קשת עילם ראשית גבורתם: (לו) והבאתי אל עילם ארבע רוחות מארבע קצות השמים ורתים לכל הרוחות האלה ולא יהיה הגוי אשר לא יבוא שם נדחי עולם ועילם:

מצודות דוד (לה) את קשת – לפי שהיו מושכי קשת ובוה היה עיקר גבורתם לכן אמר במפלתם שישבור קשתם אשר היא ראשית גבורתם:

²⁷ סנהדרין דף פט. – המתנבא מה שלא נאמר לו כגון חנניה בן עזור דקאי ירמיה בשוק העליון וקאמר כה אמר ה' (וצבאות) הנני שובר את קשת עילם נשא חנניה קל וחומר בעצמו מה עילם שלא בא אלא לעזור את בבל אמר הקדוש ברוך הוא הנני שובר את קשת עילם כשדים עצמן על אחת כמה וכמה אתא איהו בשוק התחתון אמר כה אמר ה' וגו' שברתי את עול מלך בבל אמר ליה רב פפא לאביי האי לחבירו נמי לא נאמר אמר ליה כיון דאייתיבהיב קל וחומר למירדש כמאן דאייתמר ליה דמי הוא ניהו דלא נאמר לו.

כח ירמיהו כח

²⁸ ירמיה פרק כח (טו) ויאמר ירמיה הנביא אל חנניה הנביא שמע נא חנניה לא שלחך ידוד ואתה הבטחת את העם הזה על שקר:

²⁹ במדרש תנאים דברים יג ג' (הובא באוצר המדרשים על ירמיהו) אמר רבי עקיבא ח"ו שהמקום מעמיד חמה ולבנה וככבים לעוברי רצונו הא אינו מדבר אלא במי שהן נביאי אמת מתחילה וחזרו להיות נביאי שקר כחנניה בן עזור שמתחילה נביא אמת היה ולבסוף נביא שקר כיון שנסתלקה ממנו רוח הקדש היה מגנב דברים מנבואתו של ירמיהו והולך ומתנבא אותם וכו'

כ"א * סנהדרין פט

³⁰ בגמ' שם מבואר שלא אמר להפך אלא שעשה קל וחומר מדברי ירמיהו שאם את עילם שרק עזרה לבבל יאבד כל שכן שיאבד את בבל, ואומרת הגמ' שם שבאמת זה נכלל בדברי ירמיהו כי מדת קל וחומר יכול כל אדם ללמוד ועל כן לא הובא שם בגמ' חנניה כנביא שקר אלא כנביא שהתנבא מה שלא נאמר לו, אבל נאמר לנביא אחר, שגם זה איסור תורה וחייב מיתה בחנק.

אבל עיין שם מהרש"א שמקשה על זה שהרי כתוב מפורש בירמיהו כח שחנניה ניבא שקר ומבאר המהרש"א שהשקר היה מה שאמר שבעוד שנתים ישבור ה' את בבל, וזה לא למד מירמיהו אלא מעצמו אמר שקר. וטעם שהגמ' לא הביאה אותו גם כדוגמא לנביא שקר, אלא רק את צדקיה בן כנענה, כי צדקיה קדם לו.

את עול מלך בבל, בעוד שנתים ימים וכו', ואע"פ שחנניה למד ק"ו מדברי ירמיהו אם עילם שרק עזרה לבבל תיפול כ"ש בבל עצמה, אעפ"כ זה היה הפך דברי ירמיהו שלא אמר זמן (מהרש"א/ל"ו) ועוד גם שם מוט עול על צווארו להראות שישראל עוד עתידים להשתעבד תחת עול בבל (מלבי"ם שם ותנחומה וירא יג/ל"ה), כמו כן מתנהג עכשיו שכנגד כל צדיק גדול, יש מפורסם שקרן שמתדמה לו בשקר כנ"ל.

אבל עיקר יניקתם של המפורסמים של שקר הנ"ל היא רק מצדיקים כאלו שהולכים בגדולות ונפלאות כנ"ל. כי מצדיקים פשוטים עובדי ה' בפשיטות בתורה ותפלה ומעשים טובים, אין להם שום כח. מאחר שהצדיקים בעצמן אינם מדברים גדולות ומתנהגים בפשיטות בעבודה תמה.

ע"כ אין להשקר והגדלות שלהם דהיינו של המפורסמים של שקר הנ"ל אחיזה בהם דהיינו בצדיקים הפשוטים הנ"ל כ"כ, ואע"פ שגם בזה אפשר קצת שימצאו שקרנים צבועים בדרך זה, כמו שנמצא שיש אנשים שיושבים מעוטפים בטלית ותפילין כל היום/ל"ו והם צבועים/ל"ו. עכ"ז אין להם כח להטעו' העולם כ"כ כמו אלו המתפארים בגדולות כנ"ל.

ועיין מלבי"ם שם פסוק ב' שירמיהו אמנם ניבא על עילם שתאבד אבל שם מוסרות עץ על צווארו ללמד שישראל עדיין יהיה תחת שלטון בבל, וחנניה אמר להפך שגם בבל תיפול בעוד שנתים.

ל"ו ירמיה פרק כח (א) וַיְהִי בַשָּׁנָה הַהִיא בְּרֵאשִׁית מַמְלַכַת צַדְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּשָּׁנָה (וּבַשָּׁנָה) הָרְבִיעִית בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי אָמַר אֵלַי חֲנַנְיָה בֶן עֲזַרְיָה הַנְּבִיא אֲשֶׁר מְגַבְעוֹן בְּבֵית יְדֻד לְעֵינַי הַכֹּהֲנִים וְכָל הָעָם לֵאמֹר: (ב) כֹּה אָמַר יְדֻד צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שְׁכַרְתִּי אֶת עַל מֶלֶךְ בָּבֶל: (ג) בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים אָנֹכִי מוֹשִׁיב אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת כָּל כְּלֵי בֵּית יְדֻד אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיָּבִיֵאם בָּבֶל: (ד) וְאֵת יְכָנְיָה בֶן יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶת כָּל גְּלוֹת יְהוּדָה הַבָּאִים בָּבֶלָה אָנֹכִי מוֹשִׁיב אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם יְדֻד כִּי אֲשַׁבֵּר אֶת עַל מֶלֶךְ בָּבֶל:

רש"י – אמר אלי וגו' – אמרו רבותינו מי הטעה את חנניה שמע שהיה ירמיה מתנב' בשוק העליון הנני שובר את קשת עילם (ירמיה מט) ונבואה זו בסוף הספר נאמרה בראשית ממלכת צדקיהו כמו שמפורש שם ולפי שעילם סמוכה לבבל עמד הוא בשוק התחתון ודרש ודן קל וחומר ומה עילם שלא באה אלא לעזור את הכשדים וכו' כמה שהיא בסנהדרין:

מלבי"ם (ב-ד) כה אמר ה' שברתי את עול מלך בבל – הפך מירמיהו שעשה או מוסרות ומוטות, אמר הוא בשם ה' שכבר שבר עתה עול בבל מארץ יהודה, ובעוד שנתים אני משיב – וכו' כי אשבור את עול מלך בבל – גם מבני הגולה אשר בבבל:

ל"ו מהרש"א סנהדרין פט. – הנני שובר את קשת עילם נשא חנניה ק"ו כו' כה אמר ה' שברתי את עול מלך בבל. זה המקרא הנני שובר את קשת עילם וגו' הוא בסוף ירמיה וצ"ל דאין מוקדם ומאוחר בכתוב וכן מוכיחין הכתובים דבההוא דשובר את קשת עילם כתיב בראשית ממלכת צדקיהו ובהך דשברתי את עול מלך בבל כתיב בשנה הרביעית בחדש החמישי והוא דכתיב ביה נמי בראשית ממלכת צדקיהו פירשו בסדר עולם שירד להקביל פני ג"ג והשליטו על המלכים כפירש"י וק"ל:

כיון דאתייהב ק"ו למדרש כמאן דאתמר ליה דמי כו'. משמע דק"ו אמת הוא אלא דמקרי נאמר לחברו וקשה דמתוך הכתובים משמע דשקר היה נבואתו של חנניה כמו שאמר כה אמר ה' מוטות עץ שברת ועשית תחתיהן מוטות ברזל ואתה הבטחת העם הזה על שקר וי"ל דודאי במה שאמר שברתי את עול מלך בבל אמת היה מק"ו דשובר קשת עילם אלא דלא נאמר לו מקרי. אבל מה שהוסיף בנבואתו שיהיה זה בעוד שנתים ימים אני משיב אל המקום וגו' אשבור את עול נ"נ מלך בבל בעוד שנתים ימי' מעל צואר וגו' והוא נבואת שקר היה. ונבואת שקר ה"מ נמי לאתויי מחנניה, אלא דמייתי מצדקיהו בן כנענה, דלקמיה, וזה שאמר ירמיה שמע נא חנניה לא שלחך ה' במה שאמרת שברתי את עול מלך בבל אלא אותי שלח ע"ז מק"ו דעילם, ומה שאמרת שיהיה בעוד שנתים ימים הבטחת העם הזה על שקר, והענין נכון בדברי הכתובים ומה שלא דנו אותו למיתה בידי אדם כדן נביא שקר היינו לפי שכבר בטלו סנהדרין או וה"נ צ"ל שלא דנו אותו למיתה על שאמר (על) מה שלא נאמר לו דחייב נמי מיתה בידי אדם ועי"ל לפי שרבים מרשעי ישראל עזרו לו וכן צ"ל בצדקיהו בן כנענה וק"ל:

ל"ה מדרש תנחומא וירא – פרק יג – א"ר הונא הכהן בשם רבי אחא בא וראה בשעה שאמר ירמיה (ירמיה כז) הביאו את צואריכם בעול מלך בבל ועבדו אותו ועמו והיה עמו חנניה בן עזר הנביא השקר והיה מתנבא טובות כמה שנאמר (שם ח) וירפו את שבר בת עמי על נקלה לאמר שלום שלום ואין שלום אומר להם הנה כלי בית ה' מושבים מבבל עתה מהרה א"ל ירמיה אני מתנבא רעות מפי הקב"ה ואתה מתנבא טובות של שקר מעצמך אתה אומר יקם ה' את דבריך אשר נבאת להשיב כלי בית ה' (שם כח) וכן הקב"ה אומר לירמיה עשה לך מוסרות ומוטות ונתתם על צוארך (שם כז) כמו שנבוכדנצר עתיד ליתן בצואריהן של בני וכן עשה וחנניה נוטלן מעל צוארו ושוברן שנא' (שם כח) ויקח חנניה הנביא את המוטה מעל צואר ירמיה הנביא וישברהו א"ל כך אמר לי הקב"ה ככה אשבר את עול נבוכדנצר מלך בבל (שם) א"ל ירמיה כבר עמדו נביאי אמת לפני ולפניך והנביא אשר ינבא לשלום בבא דבר הנביא יודע הנביא אשר שלחו ה' באמת (שם) ואני מתנבא רעות אם לא יבואו דברי אין אני שקרן שהקב"ה אומר לעשות רעה וחוזר בה ואתה מתנבא טובות ואם לא יבואו דבריך אתה נביא שקר שהקב"ה אומר לעשות טובה ואע"פ שסרחנין הן אינו חוזר בו.

ל"ו היכל הברכה (לקמארנע רב) פרשת ראה (דף עה. עה) הובא בואת הברכה ריש פרשת ראה) ואמר נתן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה וגם הקללה יהיה מלוכש בברכה כמו שאמר על פסוק על מה שוא בראת שזה טענת הסם כשירד נשמה קדושה אל הגוף טוען שזה יהיה יצר הטוב בגוף וימשוך כל אדם אחר היראה ואהבה והכנעה והיכן יהיה עבודתי כי מי פתי שישמע לי והיתה התשובה כל בני אדם כי כמו שיש צדיק נשמה גבוה וקדושה כן יהיה נגדו קללה מלוכש בברכה שיקר לבבות בני אדם וימשיך אותם לדרכיה משונים והבלים ועוד שהוא יהיה פרוש ויושב ומתענה כל היום בטלית ותפילין ועוסק בתורה יומם וליל ומראה עצמו שאין קדוש כמוהו והוא חכם ומשכיל לימשוך לחכמות ורות חלק משמן חכה ואליו יתמשך כל הנוטה בלבו לצד הרע כדי שיהיה הבחירה חפשיות והם רבים מאוד כמבואר כי סם הרשע נתגשם ונכנס בלב של זה הקללה המלוכש בברכה שהוא כנגדו של הצדיק ורבים מעמי הארץ נמשכים אליו כי הוא קדוש ואינו נהנה כלל מזה העולם להבנת הטפשים ויושב בכל יום בטו"ת ולומד כל היום וכל הלילה אבל מי שנקודת יהודי אנכי שמור אצלו אותה הנקודה קדושה ימשוך אותו לשורש קדוש שהוא נבזה וחרל אישים כמבואר בזה ודי בזה ואח"כ מבאר היכן תדע האמת למי ידבק נפשך לזה אשר תשמעו כשיתלהב לך על ידי דביקות הצדיק שתעשה המצות בחיות ודביקות ואור אשר אנכי מצוה אתכם יהיה בעיניך חדישים

והטעם שהקב"ה סיבב כך, שכנגד כל צדיק גדול, יהיה שקרן גדול שמתדמה לו, **כי דע שהצדיק האמת הנ"ל מקבל דיבור פיו הקדוש מבעלי צדקה** בלק"ה מלמדים ד' י"ל^ח מבאר זאת מוהרנ"ת עפ"י תורה לד/לט^ט שע"י צדקה ממשיך האדם על עצמו את אור הנקודה, נקודת אהבת ה', שהיא בחי' צדיק, כי מהותו נתינה כמ"ש "צדיק חונן ונותן"^י בחי' יוסף הצדיק, שזכה להרבות בצדקה כמ"ש "ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו" ועי"ז זכה לבחי' נקודת "צדיק מושל" שע"י יש לו ממשלה לתקן את כל החרפות לב, דהיינו את כל האהבות הרעות (כמבואר כל זה בתורה לד). נמצא שע"י צדקה נעשה בחי' צדיק/מ"י חונן ונותן, וצדיק הוא מאן דנטר ברית (זהר) בחי' שמירת הברית שע"י זוכה לכסופים דקדושה ואהבת ה' (כמבואר בתורה לא אות ז' עפ"י הזוהר שחסד מתגלה בפומא דאמדה) ואזי דבורו ביראת שמים גדולה, בחי' צדיק מושל יראת ה' הנ"ל, ואזי בדיבורו פועל ישועות לבטל את כל החרפת לב של כל העולם. נמצא הצדקה עושה לו פה קדוש וזה בחי' **(תהלים קיט/מ"ב) נדבות פי רצה נא ה'** פשט הפסוק שדוד המלך מבקש שהקב"ה יקבל ברצון את תפלותיו, ורבנו דורש "נדבות" היינו צדקה, עי"ז "פי רצה נא ה'" דהיינו שנעשה דבור פה של הצדיק, שמאיר בו

והקללה יהיה לך אם כבר לא תשמעו ואתה מטעה ומשטה את עצמך ולבך נוטה לצד הרע וסרתם מן הדרך אזי תדבק עצמך אל הקללה ויגרום לך הקללה ללכת אחרי אלהים אחרים. ואחר שאמרתיו זה למוטר לפני העם הקדוש אמר לי איש אחד ששמע משם מוריניו ורבינו מוה"ר יעקב יצחק מלובלין שאמר בזה הלשון ברכה זה הרב ר'מענדלי מרומנאב ברכה זה הרב מוה"ר ישראל מקאזניץ ברכה זה הרב מאפטא וחשב בזה הרבה צדיקים שבדורו קללה זה וכו' וחשב ודי בזה למשכילים:

^ל עיין זכריה פרק יג (ד) ויהי ביום ההוא יבשו הנביאים איש מחיניו בהנבאתו ולא ילבושו אדרת שער למען פחשו:

רש"י (ד) אדרת שער – כן דרך מסיתים ומדיחי' מתעטפי' בטליתם כאילו הם אנשים צדיקים למען יקובלו כחשיהם:

ומכאן כנראה הביטוי מתעטף בטלית שאינה שלו. עיין שו"ת מהרלב"ח סימן לא – ומכאן שאותו המלמד שהורה לאיסור הוא בר עונש ונזיפה להיותו מתעטף בטלית שאינה שלו.

^{לח} עיין ליקוטי הלכות יו"ד – מלמדים הלכה ד אות י' וזה בחינת צדקה, פי על ידי מצות צדקה זוכין להמשיך על עצמו אור הנקודה הקדושה הנ"ל שהוא בחינת צדיק, פי זה הנותן צדקה הוא בבחינת צדיק כמובא בחינת צדיק חונן ונותן, שזהו בחינת הנקודה הנ"ל שהיא בחינת צדיק, בחינת יוסף הצדיק שזכה להרבות בצדקה, כמו שכתוב, ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו וכו'. ועל ידי זה זכה לבחינת הנקודה הנ"ל בחינת צדיק מושל, שהוא בחינת יוסף הוא השליט, (כמו שמבאר שם בהתורה הנ"ל) כמו שכתוב, ויוסף הוא השליט הוא המשיביר וכו'. שעל ידי שהיה הוא המשיביר והמשיפיע לכל העולם פרנסה בחינת צדיק חונן ונותן, בחינת בעל צדקה, על ידי זה זכה לבחינת יוסף הוא השליט, בחינת צדיק מושל, בחינת אור הנקודה הנ"ל. ועל פן קדם התפלה צריכין לתן צדקה, כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה, פי עקר התפלה היא כדי שתאיר הנקודה מהפה אל הלב בבחינת פי ידבר חכמות והגות לפי תבונת וכו' כמו שמבאר שם. על פן צריכין לתן מקדם צדקה כדי לגלות ולהאיר אור הנקודה שפפה על ידי הצדקה שעל ידה עקר שלמות הצדיק שהוא בחינת הנקודה הנ"ל כנ"ל. ועל פן עקר הדבור פה דקדושה נעשה על ידי הצדקה, כמו שכתב אדוננו מורנו ורבנו זכר צדיק לברכה (בלקוטי תנינא סימן טו), כמו שכתוב, 'בפיר', זו צדקה. ובתיב, נדבות פי רצה נא ה', כמובא בדבריו הקדושים, פי עקר שלמות הדבור פה דקדושה הוא מהנקודה הנ"ל שעקר הארתה על ידי הצדקה כנ"ל:

(יא) וזהו גדל מעלת הצדקה ששקולה ככל התורה כלה וכאשר האריכו רבותינו זכרונם לברכה בעצם מעלת הצדקה וקדם כל דבר שבקדושה צריכין להפריש לצדקה, כמובא בספרים. פי עקר כלל התורה וכל הדברים שבקדושה הכל הוא כדי לזכות לבחינת צדיק לקשר הנקודה אל הלב לתקן השבירה לבטל כל התאות שהם האהבות רעות שהם סטרא דמותא הנמשכין משבירת פלים פידוע. על פן הצדקה תקון לכל זה, פי עקר שלמות אור הנקודה הוא על ידי הצדקה כנ"ל. וזה שכתב אדוננו מורנו ורבנו זכרונם לברכה במקום אחר (בלקוטי תנינא סימן ד) שהצדקה היא ההתחלה של כל ההתחלות בעבודת ה' וכו', עין שם. פי כל עבודת ה' הכל הוא להאיר אור הנקודה כנ"ל שזה זוכין על ידי צדקה כנ"ל:

^{לט} שם מבואר עפ"י כהאריז"ל סוד שבירת הכלים בעולם הנקודים, שכלי החסד שנשברו נפלו אל בינה דבריא, היינו בינה לבא. והאור החסד נשאר ביסוד דאצילות, (לשמור עליהם) וכלי החסד השבורים הם אהבות רעות דהיינו חרפות לב, והם בחי' ו'. והתיקון ע"י בחי' על כל פשעים תכסה אהבה, שהיא אור החסד שנשאר באצילות, בכלליות הוא בחי' הצדיק, ובפרטיות הוא בפה בדבורים של יראת שמים, והוא בחי' נקודת י' כשהנקודה מאירה בשברים הם נתקנים ונעשה אהבה קדושה.

^מ צ"ע הרי הוא מקבל צדקה ולא נותן. וצריך לומר שכונתו למה שרבינו התפאר בעצמו בשיחות הר"ן סימן קנ כשאני מקבל אני נותן. ועיין לקמן.

ועיין לקוטי הלכות יו"ד – הלכות דגים הלכה ד אות א' – פי הצדיק ממשיך כל הצדקות בעולם, פי הוא מצדיק ומזכה את ישראל ומטה את לבם לה' יתברך שיתנו צדקה ויקימו את התורה שנקראת צדקה. והוא מקבל כל הצדקות ומשיפיע אותם לכנסת ישראל וממשיך כל ההשפעות והברכות לישראל, כידוע, ובשביל זה הצדיק נותן לכל מי שמקבל ממנו, כמו שאמר רבנו זכרונם לברכה, בהמעשה של יום הששי מהשבועה בעטלירש שהתפאר את עצמו שיש לו כח כזה בדיי, שמכל מי שמקבל ממנו הוא נותן לו ועל פן כך הוא בעל צדקה וכו', עין שם.

^{נא} עיין תורה לו עפ"י הזוהר שעושה ג"ש "נעשה אדם" ו"האיש אשר עשיתי עמו" שאמרה רות, ומבאר שרות אמרה לנעמי אני עשיתי את בועז לאיש, כי ע"י שקבלתי ממנו צדקה הוא זכה לגדר אדם.

צ"ע עפ"י הלכה ר"ה ו' לקמן משמע שרק בגלל שרות היתה צדיקה בקבלתה היה כמו נתינה עי"ש. וצ"ע

^{נב} תהילים פרק קיט (קח) נדבות פי רצה נא ידוד ומשפטף למודני:

רד"ק (קח) נדבות פי. התפלות והתהלות שאני אומר לפניך ברוח נדיבה, יהיו רצויים לפניך. ומשפטיך למדני, כי עליהם רוב תפלותי:

הרצון הנפלא ואהבת ה' באור עצום. כי הצדקה שהצדיק מקבל זה בעצמו בחי' נתינה אצלו/מ^ג, כמבואר בשיחות הר"ן סימן קנ/מ^ד ובספורי מעשיות (ז' בעטלרס יום שישי) שבקבלתו הוא מקיים מצוות צדקה ע"ש/מ^ה. דהיינו **שהצדיק מקבל דיבור פיו** הקדוש באור החסד שכולו אהבת ה', המתקן את כל חרפות הלב שבעולם **מנדיבי לב דהיינו בעלי צדקה. וצדקה היא בחי' מים** כי הנותן צדקה מכניע עצמו ומכניע לבו לתת מעצמו לזולתו וממיס לב האבן לעשותו לב בשר רך כמים הנגרים בבחי' (שם קיד/מ^ו) **ההופכי הצור אגם מים**. דהיינו שהנותן צדקה הופך אבן צור למים כי **הצור זה בחי' צור לבבי (תהלים עג/מ^ז)** הפשט פרש המצודות שם שצור דהיינו חוזק הוא הקב"ה, אבל רבנו דורש שהוא הלב, דהיינו **כי יש לב אבן** [מח/מ^ט] **דהיינו הלב של אבירי לב הרחוקים מצדקה** [ג/כא] שלא מתפעלים מצער הזולת וחסרונו. וזהו שע"י בעלי הצדקה מתקיים **ההופכי הצור אגם מים דהיינו שנתהפך הלב אבן ללב רך, בחי' שפכי כמים לבך נוכח פני ה' (איכה ב/כ"ב)** **היינו לב רך כמים להתנדב לצדקה** לשם שמים בחי' נוכח פני ה' **ובשביל זה נקרא צדקה מים, כ"ש (עמוס ה/ג)** **וצדקה כנחל איתן** הפשט שם שהנביא אומר לישראל להתחזק מאד במתן צדקה כמשל נחל מים הזורם בחוזקה וזה **בחי' שלח לחמך על פני המים הנאמר בצדקה/מ^י (קהלת יא/מ"ד)** דהיינו לתת לצדיקים ולומדי תורה/מ^י שדייקא

^מ עיין לק"ה ראש השנה הלכה ו אות י' – וכלל דאתערותא דלתתא הוא פחינת צדקה שהוא פחינת עשייה, פחינת ידים, פחינת מעשה הצדקה, פחינת פתוח תפתח את ידך לו. ועקר הצדקה הוא פשוטין לתן לזה שמקבלין ממנו שהוא זה שהתפאר שהוא עקר הבעל צדקה שכל מי שמקבל הוא נותן לו וכו', שזהו פחינת מה שאמר רבותינו זכרונם לברכה, יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית. אבל צריכין לבקש מהשם יתברך מאד ולהרבות בצדקה מאד לשם שמים עד שיופא למצא עני הגון פנה, כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה, שמה תאמר כל הא לקפץ קופץ, תלמוד לומר, מה יקר חסדך אלקים. כי יש הרבה שמקלקלים יותר על ידי הצדקה שלהם, (כמבאר בסימן טו הנ"ל). וגם כל העבודות ומעשים טובים שעושים, הכל נקרא בשם צדקה, כמו שכתוב, וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות וכו'. אבל כל ההתחלות. הוא ממצות צדקה ממש. (וכמו שמבאר בהתורה "ואת הערבים" בסימן ד לקוטי חלק ב) וכמו שנוהגין כל ישראל שקדם התפלה נותנין צדקה, ובפרט קדם ראש השנה ועשרת ימי תשובה מרביץ בצדקה מאד, כי צדקה לעני הגון הנכלל בהבעל כח הנ"ל משם עקר ההתחלה פנ"ל:

^מ שיחות הר"ן סימן קן – פעם אחת אמר: אצל מי שאני לוקח ומקבל מומן וכיוצא, אני נותן לו. כי בזה שאני מקבל אני נותן (והוא ענין המבאר בהמעשה של יום השישי מהשבעה בעטלירס שהתפאר אחד את עצמו בנפלאות הכח שיש לו בידו, עין שם):

ועיין סיפורי מעשיות – מעשה יג (ביום השישי) אחד היה מתפאר שיש לו כח כזה בידיו. שאצל מי שהוא לוקח ומקבל מומן, הוא נותן לו. (פרוש שבוה בעצמו שהוא לוקח ומקבל בזה הוא נותן כי קבלתו היא נתינה) וממילא הוא בעל צדקה. ושאלתי אותו, איזה צדקה אתה נותן? (כי יש עשרה מיני צדקה). השיב, שהוא נותן מעשר. אמרתי לו: אם כן, אין אתה יכול לרפאות את הבת מלכה, כי אין אתה יכול כלל לבוא למקומה. כי אין אתה יכול לכנס כי אם בחומה אחת. (במקום שהיא יושבת שם) ועל כן אינך יכול לבוא למקומה:

^מ ולא דמי למבואר בגמ' קדושין שאשה הנותנת פרוטה לאדם חשוב מקודשת בהנאה שמסכים לקבל ממנה, דהתם הנאה איכא אבל מצוות צדקה א"א לקבל באופן כזה, כגון שיקבל פרוטה מעני חשוב לא קיים בזה מצוות צדקה כי צריך נתינה דווקא, אבל צדיק גדול מאד אפילו לא הגדול ביותר כמו הבעטלר בלא ידיים לא פחות ממנו יש שיכול שקבלתו תהיה נחשבת נתינה כזו שתחשב לו מצוות צדקה כמבואר שם בספורי מעשיות הנ"ל.

אולי אפ"ל ביאור העניין שצדיק קבלתו נתינה עפ"י המבואר בשער הכונות ברכות השחר על אלקי נשמה שנתת בי וכו' – מבאר שם – ואתה עתיד ליטלה ממני כו' הוא בסוד מ"ג ואח"כ אתה עתיד להחזירה בי בבקר בסוד חדשים לבקרים: הכי נמי קבלת הצדיק הוא מעלה את המתן ומעשה הנתינה מיינו נוקבין ועי"ז מעורר ירידת מ"ד בשפע גדול לנותן נמצא בקבלתו הוא נותן יותר ממה שקיבל.

^מ תהילים פרק קיד (ח) ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעיניו מים:

רד"ק (ח) ההפכי הצור. כמו שיש לו כח להפוך הלח יבש, ששם הים לחרבה, כן הופך הצור היבש לח, ושם אותו לאגם מים ולמעין מים, כמו שכתוב (שמות יז, ו), והכית בצור ויצאו ממנו מים, כי הוא ארון ובורא הכל ומושל בכל ולא ישנו בריותיו מצותו. וכן הנה, אעפ"י שהוא הכבד והקבוע שבנבראים, כשירצה ישוב קל וינוע מהרה ויחדר וירקוד כמו האיל, למען ידעו כי הוא בורא הכל ובידו הכל:

^מ תהילים פרק עג (כו) פלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלהים לעולם:

מצודת דוד – כלה. בשרי ולבבי יתאו לה': צור לבבי. כי אלהים הוא חוץ לבבי וחלקי לעולם:

^מ * יחזקאל לו כו

מט יחזקאל פרק לו (כו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסרתיו את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר:

^י * ישעיהו מו יב

נא ישעיהו פרק מו (יב) שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה:

^כ איכה פרק ב (יט) קומי רגי כליל (ובלילה) לראש אשמרות שפכי כמים לבך נכח פני אדני שאי אליו פפך על נפש עולליך העטופים ברעב פראש כל חיוצות:

^כ עמוס פרק ה (כא) שנאתי מאסתי חגיכם ולא אריח בעצרתכם: (כב) כי אם תעלו לי עלות ומנחתים לא ארצה ושלם מריאכם לא אביט: (כג) הסר מעלי המון שריף וזמרת נבליך לא אשמע: (כד) ויגל פמיי משפט וצדקה כנחל איתן:

מצודות דוד (כד) ויגל כמים משפט – ר"ל זאת עשו המשפט אשר כבשתם בעמקי המסתור יגולה כמים הנובעים היוצאים מבטן הארץ ממקום מסתור והצדקה שפסקתם ממנה התמידו בה כנחל חוץ השוטף והולך ואינו פוסק:

^כ צ"ע כי לכאורה אין זו צדקה שלימה שהיא לשבר לגמרי את לבו האבן, אם כוונתו שלבסוף תחזור אליו הצדקה. ובלק"ה מבאר שדייקא ע"י צדקה כזו נברא העולם עיין לק"ה פסח סוף הלכה ט – עקר הדבור של העשרה מאמרות שבהם נברא העולם ה"ה נוכות

היא בחי' על פני המים כמבואר במדרש/י¹⁰ שעי"ז יזכה גם בעצמו שילמדוהו תורה לעת"ל. ובפרט כנ"ל שהנתינה לצדיק האמת הגדול היא בעצמה חוזרת ונעשית קבלה ממנו, והיא עיקר נתינת הצדקה/י¹¹. ועי' **הצדקה נעשה פה קדוש של הצדיק כנ"ל** כי קבלתו צדקה היא נתינת צדקה שעי"ז מאיר באור גדול אור הנקודת צדיק בפיו וחוזר תיקון חרפת לב לנותן לו ולכל העולם. **וזוה בחי' [ט"ז] בס' בפין זו צדקה (ר"ה ו ע"א) ס"א/כ"ב** הפשט בגמ' עפ"י תוס' שם שלומדים מהכתוב בישעיהו/י¹² "יצא מפי צדקה" שהפה בחי' צדקה,

הצדקה שעשו בני אדם, שבשביל זה נברא העולם, בחינת פי אמרתי עולם חסד יבנה, בחינת אלה וכו' בהבראם באברהם איש החסד. וזה "אוהב צדקה וכו' חסד ה' וכו', על ידי זה "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו וכו'". בפין זה צדקה, שהוא בחינת מים, בחינת שלח לחמך על פני המים וכו', כמו שמבאר בסימן טו בליקוטי תנינא, עין שם כל התורה:

¹⁰ קהלת פרק יא (א) שלח לחמך על פני המים פי ברב הימים תמצאנו:

פרש"י (א) שלח לחמך על פני המים – עשה טובה וחסד לאדם שיאמר לך לברך עליו אל תראנו עוד כאדם שמשליך מזונותיו על פני המים. כי ברוב הימים תמצאנו – עוד ימים באים ותקבל תשלומך ראה מה נאמר ביתרו (שמות כ) קראן לו ויאכל לחם וסבור שהוא מצרי ולא יראנו עוד מה הי' סופו, נעש' חתנו ומלך על ישראל והכניסו תחת כנפי השכינה וזכו בניו ובניו בניו לישב בלשכת הגזית:

ועיין שם פי חומת אנך (להחיד"א) – על קהלת אות לח. שלח לחמך על פני המים וכו'. אפשר במה ששמעתי מעטרת ראשי אבא מארי זלה"ה במאמר רז"ל עתיד הקב"ה לעשות צל וחופה לבעלי מצות אצל בעלי תורה וכו'. ולכאורה יש להעיר דמאי טיבותא היא לבעלי מצות שיהיו בג"ע אצל בעלי תורה והלא בעלי תורה שם יתנו גופי הלכות בעומק הלכה. ובעלי מצות לא ידעו מאי קאמרי רבנן והם יבושו ודבקו צעריים בשערים המצויינים. ועט"ר אמין' עדן מצא הקדמה ברו"ל דלעת"ל כל העשירים שהיו מהגנים ת"ח מנכסיהם ילמדום תורה בג"ע ויתחכמו ובהא ניחא שהקב"ה עושה להם צל וחופה אצל בעלי תורה כי או גם הם ישמעו וילמדו במאי דעסקי רבנן וזוה היה מפרש עט"ר אמין' עדן פסוק ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. הכונה ה' עז שהיא התורה לעמו בעלי מצות יתן לעתיד שילמדום תורה וזוה ה' יברך את עמו בשלום שיהיו בעלי מצות אצל בעלי תורה ויהיה להם שלום ולא יצטערו כי גם ידעו ויבינו מה שהת"ח עוסקים בתורה עכ"ד עט"ר א"מ זלה"ה ומצאתי הקדמה זו בילקוט ראובני ובשכחת לקט. וזוה אפשר כוונת הפסוק לעיל כי בצל החכמה בצל הכסף ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. הכונה כי בצל החכמה בצל הכסף שהקב"ה עושה צל וחופה לבעלי מצות אצל בעלי תורה כמי' רז"ל וכי תימא אדרבא זה צער לבעלי מצות להיות אצל בעלי תורה כי לא ידעו ולא יבינו ותכסם בושה וכלימה לז"א ויתרון דעת או יהיה לבעלי מצות חלק בלמוד שילמדום תורה והגדילו השמחה וקורא אני אליהם יעמדו יחדיו והחכמה תחיה בעליה תרי דגם בעלי מצות רבים יחכמו. וזה רמז קראין' שלח לחמך כלומר תעשה צדקה מרגנך ומיקבך. על פני המים היא התורה שתעשה צדקה עם בעלי תורה הם פני המים. כי ברב הימים בג"ע תמצאנו דרך מציאה שילמדוך תורה:

¹¹ **כמבואר שם בפי' החיד"א** לקהלת הנ"ל שתמכי אורייתא מלמדים אותם את התורה שתמכו בה ולפ"ז התומך בצדיק וזכה ללמוד תורה של הצדיק במדרגה גבוהה מאד.

¹² **מדרש רבה קהלת** – פרשה יא פסקה א – שלח לחמך על פני המים א"ר ביבי אם בקשת לעשות צדקה עשה אותה עם עמלי תורה שאין מים האמור כאן אלא דברי תורה שנאמר (ישעיה נ"ה) הוי כל צמא לכו למים.

ועיין ביאור **תורה תמימה** על המדרש הזה – <א> ר"ל להנות להעוסקים בתורה, וכנראה רומז למ"ש בפסחים נ"ג ב' כל המטיל מלאי לכיס של תלמיד חכם וזכה וישב בשיבה של מעלה, ופירש"י מטיל מלאי – נותן סחורה לת"ח להשתכר בה, ובכתובות ק"א א' ב' אמרו העושה פרקמטיא לת"ח כאלו מתדבק בשכינה, וזהו שיעץ כאן גם בסתם צדקה שטובה להעניק לת"ח מפני הזכות הגדול שבוה כמבואר. ועיין משי"ב לעיל (ו' י"ב) בפסוק כי בצל החכמה בצל הכסף, ומפרש כאן הלשון כי ברוב הימים תמצאנו בכנוי לעוה"ב שהוא עולם שכולו ארוך:

¹³ **עיין לק"ה** ראש השנה הלכה ו אות י' – ועקר הצדקה הוא פשוטין לתן לזה שמקבלין ממנו שהוא זה שהתפאר שהוא עקר הבעל צדקה שכל מי שמקבל הוא נותן לו וכו', שזהו בחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית. אבל צריכין לבקש מהשם יתברך מאד ולהרבות בצדקה מאד מאד לשם שמנים עד שיזופה למצא עני הגון פוה,

עיין **היכל הברכה** ואתחנן ודברים ה' בהו בשם רבי זושא מאניפולי איזו זכות עצומה היא לזכות לתת צדקה לעני הגון, ומי שלא ראוי לזה נוח להקב"ה לעשות נס לצדיק ולהאכילו, מלזכות מי שאינו ראוי בזכות זו. עי"ש מעשה שאחר ג' ימי תענית היה זושא רעב מאד ולא נמצא מי שראוי לזכות הזו להאכילו, לכן נעשה לו נס ונברא לו בפיו מעין דבש ומים.

וזו לשונו שם – הרי תראה אחי שנוח לפני הש"י לשנות סדרי בראשית מליתן דורון וזכות מצוה למי שלא זכה לזה, ולזה רמז "עיניו כיונים" לשון אונאה, מטעין העולם, כמבואר בס"ח שהיה אחד כשהיה נותן לת"ח אמת היה מפסיד, ואמר החסיד שהוא אינו ראוי לזה, ומטעין אותו כדי שיפזר ממונו למי שהם כמותו ע"ש בס"ח. ע"כ אני מבקש ומעורר לב בעלי הבתים הכשרים שיחוסו על נפשם ויקומו באשמורת לומר תלים בקול נעים ורנה ובקשות ויתפלל בצבור בכוונה מלה במלה ויבקש מבעל הרצון שיטה לבו שידבק עצמו בת"ח אמת, כי אין לך דבר גדול בעוה"ב ממי שהוא תומך התורה ומרחיב לב הצדיקים שיתרחבו דעתם להשראות השכינה כמבואר בוזה, אעפ"כ זכות גדול צריך שיהיה לבעל הבית הכשר שיקשר עצמו לתמוך ת"ח אמת בלב אמת ולצדיק אמת, כי "עיניו כיונים" כתיב טעות ומטעין וכל אחד מתקשר א"ע לשרשו ואל הנהגה שלו וועירין אינו המתקשרין לשרש קדוש, על כן אחיי בעלי הבתים הכשרים קומי רוני בלילה לאל אחד ברנה ותפלה ותלים ומשניות כל אחד לפי כוחו ותבקש רחמים מאל אמת שיורה לך דרך אמת שתתקשר לצדיק אמת כי על ידי התקשרות ישפיע עליך אור וחיות ויראה ואהבה היטיבו אשר דברו ....

¹⁴ כמבואר בראש השנה ו. ובתוס' שם שבפין הכתוב בדברים כג כד לרבות צדקה כנדר דכתיב בישעיהו כג כה יצא מפי צדקה. ועיין לעיל סוף תורה יג ותורה כס סוף אות ט' ותורה רכה.

¹⁵ **דברים כי תצא** פרק כג (כד) מוציא שפתיך תשמור ועשית' פאשר נדרת' ליקוק אלהיך נדבה אָשֶׁר דְּבַרְתָּ בְּפִיךָ: **ישעיהו פרק מה** (כג) ב'י נשבעתי יצא מפי צדקה דבר ולא ישוב פי לי תכרע כל בך תשבע כל לשון:

¹⁶ בתקפא (ריה ו ע"ב) ובתשכט תוקן

ולפ"ז מבארת הגמ' שם שהכתוב בדברים כג' "מוצא שפתיך תשמור וכו' בפ"ך", פירושו שהאומר בפיו אתן צדקה הרי זה כנדר שחייב מהתורה לקיימו, ורבנו דורש את לשון הגמ' בפ"ך זו הצדקה **שע"י צדקה נעשה הפה של הצדיק כנ"ל**.

והצדיק הוא בחי' בכור כמבואר בברכה שברך משה רבנו את שבטו של יוסף הצדיק בכור שורו הדר לו (דברים לג/טו) שיוסף הצדיק היה בכור/טו לרחל (בחי' שם) וגם בכור ליעקב כי נטלה מראובן כשבבלל יצועי אביו ונתנה ליוסף הצדיק כמבואר בתרגום יונתן, והכי נמי כל צדיק הוא בחי' בכור כיוסף הצדיק, וכן מבואר בתורה א' שהשכל שבכל דבר הוא בחי' ראשית בחי' בכורה/טו וע"כ כתיב ביוסף הצדיק בכור שורו הדר לו ע"ש. ועיין תורה לד/טו שהכהונה היא אהבת ה' בחי' אור החסד שורה במקום ברית שלום. וידוע

^{כב} ראש השנה ו. – (דרשו את הפסוק "מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת ליהוה אלהיך נדבה אשר דברת בפיה). ת"ר ודברים כג-כד) "מוצא שפתיך" זו מצות עשה, "תשמור" זו מצות לא תעשה, "ועשית" אזהרה לב"ד שיעשוך, "כאשר נדרת" זה נדר, "לה' אלהיך" אלו חטאות ואשמות עולות ושלמים, "נדרבה" כמשמעו, "אשר דברת" אלו קדשי בדק הבית, "בפ"ך" זו צדקה. (שאף היא בכלל המצוה כי מצינו לשון "פה" בענין צדקה בישיעהו מה כג' "יצא מפי צדקה") עוד שם בהמשך הגמ' – "בפ"ך" זו צדקה, אמר רבא וצדקה מיחייב עלה לאלתר מ'ט דהא קיימי עניים פשיטא מהו דתימא כיון דבעניינא דקרבנות כתיבא עד דעברי עלה ג' רגלים כקרבנות קמ"ל התם הוא דתלינהו רחמנא ברגלים אבל הכא לא דהא שכיחי עניים.

^{כג} ישעיה פרק מה (כג) בי נשבעתי יצא מפי צדקה דבר ולא ישוב פי לי תכרע פל ברך תשבע פל לשון:

^{כד} דברים זאת הברכה פרק לג (ז) בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח יחדו אפסי ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה:

תרגום יונתן (ז) בכורותא הות חמיא לראובן ואתנטילת מיניה ואתיהיבת ליוסף מן שירויא מן דין דהדרת איקרא ושבח תורא דידיה דהיכמא דלית אפשר לבר נש למפלוח בבוכרא דתוריה היכדין לית אפשר לבניו דיוסף למשתעבדא ביני מלכוותא והיכמא דרימנא מנגח בקרני ית חיות ברא היכדין יהוון בנוי דיוסף שלטין בעממיא כחדא בכל סיפי ארעא והינון רבוותא דקטול יהושוע בר נון בגילגלא דהוא מדבית אפרים והנון אלפיא דקטול גרעון בר יואש במדינאי דהוא מדבית מנשה:

והתרגום לתרגום עיני כתר יונתן (ז) הבכורה היתה ראוייה לראובן ונלקחה ממנו ונתנה ליוסף מן התחלה מן זה שהחזרת כבוד ושבח שור שלו שכמו שאין אפשר לבן אדם לעבוד בכבוד של שורים כמוכן אין אפשר לבניו של יוסף להשתעבד בין מלכויות וכמו שראם מנגח בקרניו את חיות השדה כמוכן יהיו בניו של יוסף שולטים בגוים כאחד בכל קצות הארץ והמה רבבות שהורג יהושוע בן נון בגלגל שהוא משבט של אפרים והמה אלפים שהורג גרעון בן יואש במדינים שהוא מבית מנשה:

רבנו בחי' (ז) בכור שורו הדר לו. בעבור שהזכיר תבואה המשיל השבט לשור, ובענין שכתוב (משלי יד, ד) ורב תבואות בכח שור, והזכיר בכור לפי שהיה בכורו של רחל, וקרני ראם קרניו בכח רבבות אפרים: ועל דרך הקבלה, בכור שורו הדר לו, ניתנו ליוסף הצדיק שתי מדות, הנצח וההוד, והוא שאמר בכור שורו הדר לו, כי הדר הוא הנצח שהוא מימין וההוד שהוא משמאל נרמו בשור כי שם צורת שור כידוע בקבלה, ומפני שניתנו לו שתי מדות אלו המשילו לשני דברים לשור ולראם, המשילו לשור כנגד ההוד ולראם כנגד הנצח. וידעת כי משם נשמעה הפילתו של דוד שנאמר (תהלים כב, כב) ומקרני רמים עניתני, וכן יצאו ממנו שני שבטים שבט אפרים שנקרא על שם פריה ורביה שהוא ענין הרחמים והשני שבט מנשה שנקרא על שם השכחה שהוא מענין הדין:

^{כה} "שורו הדר לו" – מה שמביא רבנו גם את המשך הפסוק "שורו הדר לו" נ"ל שזה כדי לבאר לקמן עפ"ז את המעשה ברבי זירא ורבי יהודה מדוע זנב השור ארוך, ותירץ שהצדיק הגדול נקרא שור כפי יתבאר לקמן.

ולעצם העניין אולי "שורו הדר לו" רומז למהות הצדיק כי שור הוא מדת הדין כידוע שהוא בשמאל של המרכבה העליונה ומדתו דין כיון שיועד לעצור כוחו להבדיל מהארץ שבימין שהוא מדת החסד כיון שלא יודע לעצור כוחו אלא טורף ואוכל וא"א לאסור אותו למחרשה. (עפ"י הריצ"ח ב"מ"א) וזה בחי' ויתאפק יוסף שעיקר שמירת הברית ע"י בחי' שור שיועד להתאפק לא להשפיע השפע אלא רק בבלי הראוי להוליד כבוד שמים, והדר לו שזה הדרו של הצדיק שהוא החן והיפוי של העולם כמבואר בתורה סו תנינא.

ואולי אפ"ל שעל כן אהרן זכה לכהונה לו ולזרעו כי דייקא ע"י שהיה משבט לוי שהם דין זכה להמתיק את הדין ע"י הביטול הגדול שלו למשה רבנו הצדיק, עלה בזה על מי שהוא חסד בעצם, כמבואר בספרים (עיין היכל הברכה ריש פ' תלדות) בענין יעקב ועשו שאם עשו היה מתבטל ליעקב היה נמתק הדין שלו והיה עולה על יעקב בהרבה, כי דין ממותק הוא הרבה יותר גבוה מחסד (עיין שער הכוונות דרושי ויעבור דרוש ו' ד"ה רב חסד). ועל כן אהרן מצד הכהונה עלה אפילו על משה רבנו שאע"פ שגם משה רבנו היה כהן ששימש כהן גדול בימי המילואים, כי אהרן זיכה את כל זרעו להיות כהנים ומשה רבנו לא זיכה את זרעו כל כך. כך נראה וצ"ע עיין תורה רעג עה"פ "ובני רחביה (נינים של משה רבנו) רבו למעלה", שבני הצדיק הם למעלה מס' רבוא נשמות ישראל. מאידך בשער הגלגולים הקד' לד שבני משה כיון שנולדו קודם שניתקן לגמרי לא היו מהוגנים כ"כ. כי זכה לתיקון השלם רק במעשה עם הסנה.

^{כו} **רוצה לומר שבכור בשרשו אוחו בבחי' ראשית הבריאה היכן שעלה העולם במחשבה ושכל תחילה לפני שירד לעשיה וגשמיות והעלמה.**

^{כז} **עיין תורה לד – מבואר שם שנקודת כהן היתה מעולם בעולם, שזה מוכרח בעולם התווה שהאור ישמור על הכלי לכן תמיד היתה נקודת כהן בעולם ולפני אברהם היתה בשם בן נח הנקרא גם מלכי צדק והוא הקים בית מדרש לשמירת הגחלת ומסתמא קיבל אותה מנח אביו כמבואר במדרש שנח קבלה ממתושלח והוא משת ושת מאדה"ר כך שתמיד מאות שנים שהעולם היה בתווה ועבודה זרה תמיד היתה הכהונה נקודת אהבת ה' נמצאת בעולם לשמור על שברי הכלים ואחר מלחמת אברהם במלכים להציל את לוט נמסרה הכהונה הזו לאברהם שכידוע היה השלם ביותר במידת החסד (והיה חידוש בתיקון הברית כמבואר בתורה לא) והיה חידוש בענין של תיקון העולם מה שלא היה לפני כן כלל מעולם, כי רק שמרו על הגחלת בתוך בית המדרש. ומשמע שם שגם בעולם התיקון צריך את הכהונה הזו לשמור על המידות כי תמיד הלב בשבירה וצריך שמירה על נקודת אהבת ה' שתאיר בו. שע"ז יוכל לקיים את התורה ולתקן את העולם (מההקדמה שם)**

שהכחונה עד חטא העגל היתה בבכורים ולעת"ל תחזור אליהם, נמצא שהצדיק מצד נקודת האהבה הגדולה שיש לו הוא בחי' כהן ובחי' בכור. ובכור נוטל פי שנים [ס"ח/ט"ט], היינו שדיבור פיו הקדוש שמקבל מהצדקה, שמאיר בו אור רצון נפלא שמבטל כל מיני חרפת לב יש לו שני משמעות בחי' שהשכינה מדברת מגרונו בבחי' (תהלים סב יב) אחת דיבר ה' שנים זו שמעתי/ו וכן מבואר בתורה לא/כ"א שכמו שבתורה יש שני כחות כך בדבור של הצדיק, וע"כ צדיקים ילכו במ פושעים יכשלו במ, ומזה בא שיש כח ויניקה להצבועים הנ"ל לינק מהם להפוך דבריהם אל השקר שלהם [כ"ב] וכנ"ל בפרש"י ירמיה כח א' שחנניה בן עוזר טעה בדברי ירמיהו, מאחר שהדיבור הקדוש בעצמו יש לו שני משמעות בבחי' פי שנים כנ"ל והביאור נ"ל שזה החילוק בין צדיק פשוט לצדיק אמת כי צדיק פשוט מוריד תורה ממקום נמוך למקום נמוך על כן היא ברורה ומובנת אבל צדיק גדול מוריד תורה ממקום גבוה מאד וכמו שרבונו התפאר (חיי מוהר"ן סימן שס) שהתורה שלו היא מעתיקא והיא רק הפסולת ונמוכה אלפי אלפים ורבי רבבות מדרגות ממה שהשיג וא"א לומר נמוך יותר. עכ"ל. ועל כן היא עדין בבחי' אור פשוט שמצטייר אצל השומע לפי הכסופים שלו, אם הם לקדושה מצטייר לטוב בבחי' צדיקים ילכו במ ואם לתאוה מצטייר לרע בבחי' ופשעים יכשלו במ/ע"ג:

וצ"ע מדוע צריך שיהיה שני משמעות בדברי הצדיק כדי ששקרן יוכל לומר על עצמו שהוא צדיק ועושה נפלאות?

עוד צ"ע כיון שרבונו אמר בתורה מזו תנינא שצדיק שלא יכול לומר תורה באופן של אחד ישמע רק את הראוי לו, אסור לו לומר תורה. א"כ מדוע השקרן הזונב של הצדיק יכול לפרש את דברי הצדיק לא נכון ועי"ז לשקר. וכנראה שאין הכוונה שהשקרן רק חוזר על דברי הצדיק המתפאר בגדולתו והשגתו, ורק חוזר ואומר אותם דברים על עצמו, אלא עוד מוסיף דברים שלומד אותם מדברי הצדיק. וכמו שמצינו בחנניה בן עוזר שעשה ק"ו מדברי ירמיהו/ע"ד, ועל זה סמך לנבא שקר, וכלשון המדרש שהיה מגנב מנבואתו של ירמיהו. עוד נראה ששקרן יכול לפרש דברי הצדיק כרצונו ומה שהזהיר רבונו שהצדיק צריך שכל אחד ישמע רק את הראוי לו זה מדובר בירא שמים, ולא מי שבכוונה מחפש משמעות אחרת. וצ"ע.

אבל באמת הוא טובה להצדיק האמת, מה שנמצאים אלו השקרנים המתרמים אליהם.

כי יש רשעים בפגם הברית שנותנין צדקה לצדיקים, וע"י הצדקה נעשה בחי' יבק היינו שע"י כל מעשה צדקה נעשה בחי' יב"ק שהוא יחוד ברכה קדושה [ע"ה/ע"ו] ולקמן מבאר שהיבך בחי'

^{ס"ח} דברים כא יז

^{ט"ט} דברים כי תצא פרק כא (יז) פי את הבכר בן השנואה יפיר לתת לו פי שנים בכל אשר ימצא לו פי הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה: ס' ע' שנאמר על מתן תורה לבאר החילוק בין לחות ראשונות בפרשת יתרו ללחות שניות בפרשת ואתחנן. כגון זכור ושמור ולא תחמוד ולא תתאוה ועוד.

^{ע"א} עיין תורה לא – ועל כן יש להתורה שני כחות, זכה נעשה לו סם חיים (יומא ע"ב: ועיין תענית ז') וכו'. פי כל אהד לפי מה שהוא נכסף, כן הוא מציר ומפרש אותיות התורה. כי בהתורה כלול אהיות טוב ורע, וצדיקים ילכו במ ופשעים יכשלו במ (הושע י"ד). הינו כל אהד לפי הכסופין שלו שמהם נעשים נפשות, על ידי זה עושה נקדות לאותיות התורה, ונצטירו האותיות, ונתפרשו לטוב או להפך, חס ושלום. ולפי מה שנצטירין, כן הם פועלים בעולם. ועל כן אותיות התורה מבקשים להצטיר מפי צדיק, שהוא מדרב הפסופין דקדושה שלו, שעל ידי זה מקבלין האותיות נקדות ונצטירין לטוב. וזהו: אם הרב דומה למלאך ה' צבאות, פי הרב צריך גם כן שיהיה לו שני כחות שיש להתורה סם חיים וסם וכו', באפן שיהיה אפשר להתקרב אליו לקבל פרצונו, וצדיקים ילכו, ופשעים יכשלו. אם הוא משתוקק לעבודת השם יתברך, יוכל לקבל מהרב דרך ישרה לעבד את ה'. ואם לאו וטינא יש בלבו, יוכל גם כן למצא בהרב דבר שיקצץ בנטיעות ויכפר בכל, חס ושלום:

^{ע"ב} עיין פרש"י ירמיהו כח א' שהברי ירמיהו הטעו את חנניה בן עוזר

^{ע"ג} דוגמא גסה לזה שמעתי שיש מסעדה בארץ שכתב בשלט גדול בכניסה רבי נחמן אמר שצריך לרחם מאד על בשר הגוף. עיין תורה כב אות ה', שהכוונה שם להפך ממש כי צריך לזכך אותו מהתאוות כדי שיוכל להשיג השגות אלוקות עי"ש.

^{ע"ד} ובאמת ירמיהו יכול היה לומר את נבואתו בלשון שאין בה קל וחומר. כי יכול היה לומר טעם מדוע דווקא עילם תאבד, וממילא אין ק"ו שכי"ש בבל. אלא שנתן מקום לשקרן לגנוב ממנו נבואה כנ"ל כדי שיהיה לו זנב שיציל אותו מצדקה של רשע.

^{ע"ה} פרי עץ חיים שער התפלה פ"ז ושער הברכות פ"ו. של"ה הקדוש שער האותיות אות ק' קדושת היווג (במהדורת תשלה ירושלים ח"א דף עג. ד"ה וכשבא החתן) ועיין קהלת יעקב ערך יבק.

^{ע"ו} פרי עץ חיים – שער התפלה – פרק ז – ובברכות ק"ש שלפניה ולאחריה נקראת ברכה דיליה, הם סוד יב"ק – י', יחוד. ב', ברכה. ק', קדושה. שהם כנגד הג' קצוות ראשונות. בחסד, הוא הברכה. בגבורה, הקדושה. בת"ת, היחוד. ואז עולה בהיכל הרצון ת"ת, ושם הנשיקין באמת ויציב. ואח"כ עולה בהיכל ק"ק, דתמן מתיחד עלמא עילאה בינה, והכמה וכתר, שהם בכסא כבוד, ומתיחדים בהיכל עם הוי"ק שבהיכל הז':

ועיין מצת שימורים – שער תפילין – סוד המעברתא של תפילין הם ג' שמות אה"ה הוי"ה אדנ"י שהם בגי' יב"ק וזה סוד זיעבור את מעבר יבק" כי דרך אלו שמות עובר כל השפע מתחלת האצילות עד סופו. (וזה ציור התפלה של ראש, השי"ן דג' ראשין יהיה מצד הימין וד' ראשין מצד השמאל):

זיווג, ונ"ל הביאור בזה שבכלליות כל חיבור בין משפיע ומקבל הוא בחי' מעבר יבק שהוא בחי' זיווג, שנעשה ע"י ברכה דהיינו המשכת^{טו} השפע, שהוא הקדושה. וכן הוא בזיווג של הולדה שכידוע בכל זיווג המשכת נשמה מגבוה מעל גבוה.

וכל ג' בחי' אלו נאמרו במים כיון שהוא בחי' צדקה שעל ידה נעשה בחי' יב"ק כנ"ל. נמצא כיון שע"י הצדקה שהיא מים נעשה יב"ק לכן נאמר במים יב"ק, וא"כ לכאורה כ"ש שבצדקה יש יב"ק, ואולי כי הוא יחוד עני ועשיר והפרוטה היא בחי' קדושת הדעת שנמשך לעני, דעיקר העניות היא מדעת כמבואר בלק"ה במ"א.

יחוד נאמר במים כמ"ש (בראשית א') יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד בפשט הכתוב הזה נאמרו במפרשים כמה ביאורים^{טז} עכ"פ לשון יקוו הוא לשון מקווה שהוא מקום עם גבול לאסיפת המים וכן לשון אל מקום אחד מורה על זה, וזה בחי' יחוד.

ברכה, כמ"ש (שם) ישרצו המים שרץ נפש חיה וכו' עיין אור החיים שם שהכוונה לדגים, ונחשב שהברכה היא במים כי עיין רמב"ן שהדגים נעשו מהמים בעצמם, והם סמל לברכת הריבוי כמו שמבקשים בסימני ר"ה שנפרה ונרבה כדגים^{אז}.

קדושה, כמ"ש שהמים שמשקים בהם את הסוטה הם (במדבר ה') מים קדושים כי לוקח אותם מהכירור שהוא כלי שרת ונתקדשו בו^{אז}.

ומחמת זה שכנ"ל ע"י הצדקה נעשה יב"ק שהוא בחי' זיווג לכן נמצאים בעלי צדקה שהם נואפים^{אז} עיין בתורה רסד משמע שצדקה לעני שאינו הגון היא בחי' פגם הברית, כי בזה שהם בעלי צדקה

^{טו} **ברכה בחי' המשכה** כמו להבריך את הגפן שמכופף את ענף העץ למטה ומשקעו באדמה כדי שיעשה שרשים ויגדל גפן חדשה. קצת צ"ע כי כשמבאר כיצד זה מתבטא במים מבאר שהברכה היא בחי' דגים שזה בחי' רבוי ולא המשכה וצ"ע אולי זה היינו דך כי ההמשכה לצורך הרבוי.

^{טז} **בראשית פרק א (ט) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי כן:**

^{טז} עיין אור החיים שם

^{אז} **בראשית פרק א (כ) ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים:**

אור החיים – ואמרו שרץ נפש חיה – הם הדגים, ואמר לשון שרץ, להפריש בינו ובין המעופף כי זה אין לו כח אלא בסמוך ממש לארץ, והמעופף יעופף על הארץ ואינו צריך להסמך, ועוד לו שיגביה עד לשמים כאומרם על פני רקיע, וזולת מאמר זה לא היו העופות מגביהם עד לשמים:

רמב"ן – וכן אמר "ישרצו המים שרץ נפש חיה", כי הדגים גופם ונפשם מן המים בדבר האלהים שהביא להם רוח מן היסודות, לא כאדם שהפריד גופו מנפשו, כמו שאמר ויצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים (להלן ב ז) ולא הזכיר בשלישי בצומח נפש כלל, כי אין כח הגדול נפש, רק בבעלי התנועה בלבד היא:

^{אז} וצ"ע כי יותר נראה שהברכה בשם יב"ק שכאן הכוונה להמשכה ולא לרבוי. וצ"ע. ואולי רוצה לומר דהיינו דך כי ע"י המשכה נעשה פרו ורבו דהיינו רבוי.

^{אז} במדבר נשא ה (יז) וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּם קְדוֹשִׁים בְּכֵלֵי חָרֶשׁ וּמִן הַעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וַיִּתֵּן אֶל הַמַּיִם:

^{אז} כמבואר במדבר רבה ט' יד "ולקח הכהן מים קדושים" אין מים קדושים, אלא שנתקדשו בכלי, ואלו הן מי הכיור.

וצ"ע לכאורה היא ראייה לסתור שדווקא המים שבכירור אבל סתם מים אינם קדושים. ומדוע מביא ראייה דווקא ממני סוטה. ואולי כי הצדקה בחי' מעבר יבק כנ"ל לכן מדבר ממים קדושים דייקא בצוואר העולם שהוא בית המקדש שהוא בחי' מעבר יבק שבין שמים וארץ עוה"ז לעולם הבא.

^{אז} בעלי צדקה שהם נואפים – בפשטות נראה שהכוונה לנתינה לשם כבוד וגאווה והרגשת עליונות. ובעומק יותר נראה שגם מצד שם יבק שנעשה ע"י הצדקה שהוא בחי' מעבר יבק שבין משפיע למקבל בחי' יסוד ששם הסכנה גדולה ליחס את ההשפעה לנותן וכן מבואר בתורה ק"ל הקשר ההדוק בין ניאוף לגאווה. עוד נראה שדייקא בצדקה שהיא בחי' מים כנ"ל, יש יותר סכנה, כי כל העולם הזה נמשל לים נגרש ובפרט התאוות שהן מתכונת המים שהאדם נגרר אחריהם כמים הניגרים ותכונתם שמבטלים צורה ואפילו אבן נהפך אצלם למים.

ועפ"י זה ביארנו בתורה ו' (עפ"י הריצ"ח) את הכוונות של אלול "לעשות בים דרך" שרומז לתיקון הברית. כי הדרך בים היא לא נרשמת בים, אלא רק ע"י שנותן דעת בלי הפסק רגע היכן היא נקודת חפצו שזה בחי' שמירת הברית בין שתי הנקודות שצריך לחבר ורק ע"י נעשה דרך דהיינו חיבור בין מקום יציאתו למקום חפצו. ומים יום התכונה שלהן היא הפך הדעת, כי תכונתן הגרורות והתמסרות הפך העומד על דעתו, ותכונתן לבטל צורה ולא לאפשר עמידה כמ"ש "שוכב בלב ים" כי הים מטהו לשכב, לכן הים נמשל לים התאוות ותענוגות הגוף ובפרט ניאוף שנקרא שכיבה בתורה, והיא התאוה שמבטלת צורה ודעת. ותיקון הברית הוא לעבור את הים הזה בשלום דהיינו להיות עומד בו ולא שוכב, ולהיות בברית עם הקב"ה בלי שמי הים יפסיקו בינינו או יטו אותי במשהו מהקשר הזה קשר העין שעל שמו נמשלה כנס"י ליונה שהיא מיוחדת בזה שיש לה קשר הסתכלות עם בן זוגה עוד מבואר בשם הרמח"ל שלעבור ים צריך אני כמ"ש דרך אני בלב ים דהיינו להיות אני בחי' עומד על דעתו הפך הנגרר ומתמסר שמתבטל לתאוות.

וכדלקמן בהערה שע"י צדקה נעשה שם יבק הכוונה שהיא בחי' מעבר יבק שהוא גשר מעל הנחל ששם הסכנה גדולה ליפול למים של תאוות. ובתורה דייקא יעקב העביר את משפחות שם כי הוא הבריח התיכון י-יעקב שתמיד קושר את העקב ל"י חכמה.

ועיין תורה ו' שם שם יבק רמוז בבקיאיות שצריך להיות בקי ברצוא ובקי בשוב להשאר תמיד מחובר להקב"ה.

הם יונקים מבחי' היבק הנ"ל ובחי' היבק בקדושה הוא בחי' זווגין דקדושה בחי' מעבר יבק שנמצא בין כל משפיע ומקבל ואצלם נתקלקל¹⁹ זאת היניקה כי נותנים שלא לשם שמים אלא להתכבד ונעשה אצלם ניאוף²⁰ ר"ל רחמנא ליצלן. וע"כ הצדקה שלהם²¹ היא רעה אצל הצדיק הגדול שקבלתו היא נתינת צדקה, כי הצדיק מקבל דיבור פיו הקדוש מן הצדקה, וכשנתקלקל אצלם כנ"ל שנופלים לניאוף והם עני שאינו הגון גורם פגם לדיבור פיו של הצדיק שמקבל משם כי קבלתו מהם היא נתינה לעני שאינו הגון כנ"ל וע"כ הוא טובה מה שנמצאים השקרנים הנ"ל, שאזי אלו הרשעים הנותנים צדקה, הם פונין אליהם ונותנין להם דהיינו לשקרנים מפורסמים של שקר שמתפארים בעצמם שהם צדיקים גדולים²². ונראה הטעם שהרשעים מעדיפים את המפורסם של שקר על הצדיק האמת, כי הוא לא מובן להם (כמבואר בתורה קמ ותורה רמג וגם דורש תשובה אפילו בלא דיבור (עיין תורה טו תנינא), מה שהם לא דורשים וגם דבריהם מובנים בשכל הפשוט.

וכמאמר ירמיה הנביא שהתפלל על אנשי ענתות²³ שרדפוהו²⁴ (ירמיהו יח כג) [צ"א/צ"ב] "אתה ה' ידעת את כל עצתם עלי למות אל תכפר על עוונם וחסאתם מלפניך אל תמחי, ויהיו מוכשלים לפניך וכו', ודרשו חז"ל שירמיהו ביקש מהקב"ה הכשילם בעניים שאינם מהוגנים, כמו שדרז"ל (ב"ק טז ע"ב)²⁵ פשט הגמ' שם שידמנו להם רק עניים שאינם מהוגנים²⁶, כדי שלא יקבלו שכר על הצדקות שלהם ושלא יצלום ממיתה²⁷ ורבינו דורש שכוונת ירמיהו היתה גם כדי שיתנו לעניים שאינם מהוגנים ועי"ז לא יתנו

¹⁹ נראה שגם זה רמוז בשם יבק כי הוא בחי' מקום מסוכן בחי' מעבר יבק (בראשית לב כג) שהוא נחל בו עבר יעקב מחו"ל לארץ, ובכאוריו"ל רמז לגרון שהוא מעבר צר בין הראש, ושם בחי' מוחין דקטנות ועל כן דייקא שם נכשלים הנואפים.

ומעבר יבק הוא נחל, רמז להנ"ל שיבק נעשה ע"י צדקה שהיא כנחל איתן כנ"ל.

²⁰ כי כל נתינה שאינה כראוי גורמת לנוות ליפול בניאוף, בין שמשפיע למקום שלא מוליד כבוד שמים ובין שנותן בגאווה כי כל השפעה היא בחי' ספירת היסוד שתכונתו מעבר בלבד בלא נגיעה בשפע ובלא ליחס לעצמו את הנתינה, וכל פגם בזה היא ישות וגאווה בחי' פגם הברית.

²¹ צ"ע מדוע דווקא הצדקה שלהם אע"פ שממונם כשר ולא הצדקה של גנבים וכי"ב שממונו אינו כשר. הרי הצדיק הגדול שבקבלתו נותן צדקה נמצא שנותן ממון שאינו כשר. ולכאורה צ"ל שדווקא צדקה לנואף פוגם קדושת הפה יותר מצדקה של ממון שאינו כשר וצ"ע.

²² עיין לק"ה דגים הלכה ד אות א' – אָבֵל אָף עַל פִּי כֵן יֵשׁ דְּגִים טְהוֹרִים וְדְגִים טְמֵאִים וְשְׁנֵיהֶם גְּדוֹלֵן בְּמֵים, הֵינּוּ כִּי יֵשׁ שְׁקָרְנִים שְׁמֵרָאִין עֲצָמָם בְּצַדִּיקִים וּמְדַבְּרֵין גְּדוּלוֹת וּנְפִלְאוֹת כְּאֵלוֹ, הֵם יְכוּלִים גַּם כֵּן לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל דְּבַר וְכוּ', אָבֵל הַכֹּל שֶׁקָּר וְכֹזֵב פְּנִיָּה. וּמִשֵּׁם נִמְשָׁךְ יְנִיקַת הַדְּגִים טְמֵאִים שֶׁנֶּרְאִים כְּדְגִים שֶׁהוּא בְּחֵינַת צַדִּיק, וּגְדֻלָּתָם בְּמֵים שֶׁהוּא בְּחֵינַת כַּח הַצַּדִּיק, שְׁזֵה עָקֵר בְּחֵינַת צַדִּיק, אָבֵל הֵם טְמֵאִים, כִּי הֵם שְׁקָרְנִים וּמֵרָאִין עֲצָמָן בְּצַדִּיקִים כְּקוֹף בְּפָנָי אָדָם, אָבֵל הַכֹּל שֶׁקָּר וְכֹזֵב פְּנִיָּה. וְיִנְקָתָם מִפְּסֻלַּת הַמַּיִם, מִבְּחֵינַת מַיִם רְעִים, הֵינּוּ מְצַדְקוֹת פְּגוּמוֹת שֶׁל הַרְשָׁעִים הַנוֹאֲפִים פְּנִיָּה:

וצ"ע כוונת מוהר"ן בזה כיצד יתכן שהם שקר וכזב בגלל שיונקים מצדקה פסולה של נואפים הרי אדרבה תחילה הם מדמים עצמם בשקר לצדיקים ועי"ז מקבלים צדקה מהרשעים הנואפים. ואולי רוצה לומר שתחילת כוונתם בכל השקר שלהם זה כדי לקבל צדקה ממילא עוד לפני שקבלו כבר כל יניקתם דהיינו סיבת השקר שלהם מהצדקה של רשעים. וצ"ע.

²³ ענתות היא עיר כהנים בנחלת בנימין ושם ישב ירמיהו. ירמיהו א' א'. ועיין סנהדרין צה.

²⁴ שרדפוהו – כמ"ש ירמיה פרק יא (כא) לְכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה עַל אֲנָשֵׁי עֲנָתוֹת הַמְּבַקְשִׁים אֶת נַפְשִׁי לְאֵמֹר לֹא תִנָּבֵא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא תִמּוֹת בְּיָדוֹ; וְעֵינַי פָּרְשׁוּ ב"ב ט"ו ד"ה ויהיו מוכשלים

²⁵ ירמיהו יח כג בפסוק כתוב יהיו מוכשלים לפניך וכו' וחז"ל דרשו הכשילם בעניים וכו'

²⁶ ירמיהו פרק יח (כג) וְאֵתָהּ יִקְוֶה יְדַעְתָּ אֶת כָּל עֲצָתָם עָלֶי לְמֹות אֶל תִּכְפַּר עַל עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם מִלְּפָנָי אֶל תִּמְחִי וְהָיוּ מְכֻשְׁלִים לְפָנָי בְּעַת אַפְּךָ עֲשֵׂה בָהֶם: ט

²⁷ ב"ק טז: – (ירמיה יח-כב) כי כרו שוחה ללכדני ופחים טמנו לרגלי רבי אלעזר אמר שחשדוהו מזונה ר' שמואל בר נחמני אמר שחשדוהו מאשת איש בשלמא למ"ד שחשדוהו מזונה היינו דכתיב (משלי כג-כו) כי שוחה עמוקה זונה אלא למ"ד שחשדוהו מאשת איש מאי שוחה אטו אשת איש מי נפקא מכלל זונה בשלמא למ"ד שחשדוהו מאשת איש היינו דכתיב (ירמיה יח-כג) ואתה ה' ידעת את כל עצתם עלי למות אלא למאן דאמר שחשדוהו מזונה מאי למות שהשליכוהו לבאר טיט. דרש רבא מאי דכתיב (ירמיה יח-כג) יהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אפילו בשעה שעושיין צדקה הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים כדי שלא יקבלו עליהן שכר:

²⁸ דהיינו עני שאין מצווה לתת לו צדקה כגון רמאי דהיינו שאינו עני או עני שהוא רשע, עיין ש"ע יו"ד סימן רנא שעבריינ או מומר להכעיס אפילו במצווה אחת אין חיוב להחיותו ולא להלוותו עד שיעשה תשובה. ועיין ספר חסידים – סימן סא – כתיב בקהלת (ד ו) טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח, נחת רוח ליוצרם, כי טוב מלא כף כשאדם נותן ליראי שמים עניים שירדו מנכסיהם, ממלא חפנים לעניים שאינם מהוגנים אשר בהם עמל ורעות רוח, ולא עוד אלא שנחשב לו לעון כשהוא נותן לפריצים, ונותן להם אתנני זנות ומקיים מורדין בהקב"ה בעולם. לפיכך יתפלל אדם להקב"ה לעולם שיזמין לו בני אדם מהוגנים.

²⁹ שם בפסוק כא מבקש ירמיהו הנביא שימותו ועל כן כאן מוסיף לבקש שגם לא יתקיים בהם "צדקה תציל ממוות". ואע"פ שגם צדקה לעני שאינו הגון היא מצווה ומצילה כשאנו יודע שהוא לא הגון, שהרי (ברכות ו.) החושב לעשות מצווה ונאנס מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה גם עיין ב"ב ח. שרבי פתח אוצרותיו לכולם (שוטנשטיין שם בשם נמוקי יוסף בשם הרמ"ה) אבל לרשע גמור כיון שאין מחשבתו לשם שמים וגם העני לא הגון אין כאן לא מחשבה ולא מעשה שיציל. (שם בשם קובץ הערות)

לצדיקים, ואזי ע"י שהנאפים הנ"ל נותנים הצדקות שלהם למפורסמים השקרנים הנ"ל ע"י ניצול הצדיק האמת מפגם הצדקה שלהם כנ"ל. אבל עיקר כח יניקת המפורסמים השקרנים הנ"ל הוא רק מאלו הצדיקים הגדולים ההולכים בגדולות כנ"ל. אבל מאלו העוסקים בתורה תמיד ומתנהגים בפשיטות אין להם יניקה וכח לכן לא נעשים זנב לצדיקים הפשוטים אלא לצדיק הגדול כנ"ל: צ"ע שנתבאר מדוע הזנב של הצדיק הפשוט הוא קצר, כי הוא בעצמו בחי' קצר, וצ"ע לכאורה משמע שהוא לא צריך כלל זנב כי אין יניקה ממנו. מאידך כיון שגם הוא יש לו פה קדוש אע"פ שלא מתפאר בו אבל נקודה קדושה המבוארת בתורה לד' יש לו (כנ"ל עפ"י לק"ה מלמדים ד' י' שזו בחי' הפה הקדוש) ויכולה גם היא להתקלקל ע"י צדקה של רשעים נאפים, לכן גם הוא צריך זנב קטן שהרשעים יתנו לזנבו את הצדקות שלהם ולא לו. וצ"ע אולי לקדושה כזו לא חוששים כל כך ובוזה הוא שווה לכל אדם שבאמת ראוי שיזהר מהם וצ"ע. עוד צ"ע כיון שמסופר על צדיקים גדולים הרבה שידעו לחלק את הצדקות שקבלו לפי ערכן ומה שקבלו מרשעים היו מעבירים לאיזה עניין שלא מזיק, (אולי כגון לגוי שנותנים לו צדקה מפני שלום), ומה שקבלו מכשרים לקחו לצרכם או ללומדי תורה וכיו"ב. וא"כ מדוע צריך את התיקון הזה של זנב ארוך לצדיק גדול, הרי דייקא הוא יודע להיזהר מהם בעצמו ואילו הצדיק פשוט אינו יודע. ואולי תירוץ שבאמת גם אחרי שיש מפורסמים של שקר ורוב הרשעים נותנים דייקא להם ולא לצדיק האמת, עדיין יש גם נאפים שמקורבים לצדיק האמת ומהם הצדיק יודע להיזהר בעצמו כנ"ל. אבל אם לא היו מפורסמים של שקר אזי כל הרשעים היו נותנים רק לצדיק האמת ואזי היה יותר קשה, כי מה יעשה אם כל כך הרבה צדקות רעות. וצ"ע. עוד צ"ע שהרי בדרך כלל הנאפים מתנגדים על הצדיקים ועוד גם כל הפוסל במומו פוסל ומחזיקים אותם נאפים כמוהם כדמצינו ב"ק טז: בירמיהו שחשדוהו בניאוף/י¹⁴ ולמה יש חשש כל כך שיתנו להם צדקה שתזיק להם. ואולי אעפ"כ יש גם לא מעט שלא חושדין בו וצ"ע.

¹⁴ עין מהרש"א ב"ק טז: שחשדוהו כמשה רבנו שכיון שהיו שניהם נביאים ארבעים שנה היו תמיד מוכנים בטהרה לנבואה ועל כן פרשו מנשותיהם, ועל כן חשדו אותם ליצני הדור בניאוף.

וזהו (שבת עז ע"ב)^א ששאל ר' זירא את ר' יהודה מאי טעמא גמלא זוטרי גנובתיה ותורי אריכא גנובתיה [ב].

הגה ולשון הגמרא מאי טעמא גמלי זוטרי גנובתי, משום דאכל כיוסי. מ"ט תורא אריכא גנובתי, משום דדייר באגמי ובעי לכרכושי בקי:

תרגום – מה הטעם שגמל זנבו קצר. משום שאוכל קוצים. ומה הטעם שזר זנבו ארוך. משום שנמצא באגם וצריך להבריח יתושים.

רש"י דאכלה כיוסי, קוצים לפיכך זנבו קצר כדי שלא ידבקו בו הקוצים: ובעי לכרכושי בקי, להבריח היתושים [:

השאלה לפי רבינו – מדוע גמל, דהיינו צדיק פשוט, זנבו קצר, דהיינו כמעט אין ממנו יניקה למפורסם של שקר. ושור דהיינו צדיק גדול, זנבו ארוך, דהיינו שיש מפורסם של שקר גדול שיונק ממנו. (בעצם השאלה למה לצדיק קטן זנב קטן ולצדיק גדול זנב גדול?) התירוץ כי גמל אוכל קוצים, דהיינו צדיק פשוט עבודתו בשקט לכלות את הקוצים שסביב השושנה שהיא כנסת ישראל, (דהיינו את המקטרג המונע את השפע). אבל שור נמצא באגם מים שם גדלים הבקי (יתושים) ובזנבו הארוך מגרשם. דהיינו צדיק גדול בדברי התפארותו לגלות עצמו יש יניקה גדולה למפורסמים של שקר גדולים, שהם בחי' זנבו ארוך, שבו מגרש ממנו אליהם, את הצדקות של רשעים, כי פיו הקדוש (שעל ידו משפיע לכנסת ישראל) נעשה מהצדקה, משם יב"ק הקדוש, שהוא בחי' זיווגים דקדושה, אבל הצדקה של רשעים היא בחי' פגם היב"ק בחי' ניאוף שמזיק לפיו הקדוש.

גמלא זה בחינות הצדיק הפשוט בבחי' (תהלי' קלא) ו' בפסוק א' "לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדולות ונפלאות". ושם פסוק ב' "אם לא שויתי ודוממתי כגמול עלי אמו". **כי הוא מתנהג בפשיטות ואינו מדבר גדולות וכל עבודתו הוא בחי' "ודוממתי" בבחי' שתיקה כי אין יוצא מפיו גדולות ונפלאות על עצמו והוא רק כגמול עלי אמו דבוק בהקב"ה וזהו בחי' גמלא ממה שרמוז בגמול עלי אמו נראה שרומז למדתם של הצדיקים הפשוטים, שהיא שלימות האמונה, מדת הבטחון שהוא בלא דאגה כלל, כגמול עלי אמו ו' ואעפ"כ הוא צדיק פשוט, ואולי אפ"ל לפ"ז שהצדיק האמת הגדול הוא כבר בחי' גדול שאינו צריך לאמו ו'.**

וזוטרי גנובתיה, זנבו של הגמל קצר, הפירוש זנב זה בחי' מה שאמר ישעיהו הנביא נביא ומורה שקר הוא הזנב כמ"ש (בישעיה ט) ו' שם הלשון ונביא מורה שקר הוא הזנב, ומרבינו משמע שהם שני סוגים

^א שייך להגה- 1 מתולדו – זוטריה, 2 בתולדו- כיוסי

^ב מה טעם גמל זנבו קצר ושור זנבו ארוך

^ג צ"ע לכאורה במשל של גמל ושור לא ניכר ההבדל שהרי גמל לא קטן משור. ואם מצד הסוד ששור הוא במרכבה העליונה וגמל לא. אבל א"כ הרי גמל מרכבה לנחש כמבואר בפר"א שנחש רכב על גמל כשהחטיא את חוה. ועיין בסוף תורה ב' תנינא בסוד קליפת גם מה שכתבנו שהיא בחי' גמל.

^ד תהלים פרק קלא (א) שיר המעלות לְדָוִד יִקְוֶה לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינָי וְלֹא הִלַּכְתִּי בְגִדְלוֹת וּבְנִפְלְאוֹת מִמֶּנִּי: (ב) אִם לֹא שְׁוִיִּתִי וְדוֹמַמְתִּי נִפְשִׁי כְגִמּוֹל עָלַי אִמּוֹ כְּגִמּוֹל עָלַי נִפְשִׁי:

מצודות דוד – (ב) אם לא – הוא ענין שבועה כאומר אם לא עשיתי כן יבא עלי עונש כזאת וגו' ולא אמר. שויתי ודוממתי – המשלתי נפשי כתנוק הנגמל משדי אמו שכל בטחונו על אמו כן כל בטחוני בה'. כגמול עלי נפשי – הנפש אשר עלי ובקרבי הוא כתנוק הנגמל וכפל הדבר להתמדתו:

^ה לעיל בתורה עז עסקנו בזה. בביאור ענין הבטחון שהוא פרי ושלימות האמונה. ומה שאמר כגמול צ"ע לכאורה קודם שנגמל הוא יותר בוטח, כי אז מזונו מאמו ממש, ומדוע נקט כגמול דווקא. ואולי כי זו מדרגה גבוהה יותר להיות בוטח כשלא רואה את מזונו סמוך אלא רק בטוח שאמו תדאג לו.

^ו צ"ע אפ"י הסוד צריך לאמו הכוונה שהוא עדיין בבחי' אחר באחור שאז שניהם מקבלים מאמא עילאה וסוככת עליהם לשמרם מאחיזת החיצונים, וצ"ע האם באמת הצדיק הפשוט כלפי הצדיק הגדול זו מדרגתו. עכ"פ הצדיק הגדול בוודאי כבר לא צריך לאמו והוא כבר תיקן המלכות והוא מתיוחד עמה. ונוטל שכרו בזרוע כמבואר בברכות יז.

^ז בדפ"ר- כמ"ש בישעי'. בתקפא- כמ"ש (בישעיה ט) ובתשכס – כמ"ש בישעיה (ס')

^ח ישעיהו פרק ט (יג) וַיִּכְרַת יְדֵי מִיִּשְׂרָאֵל רֹאשׁ וְזָנָב כַּפֵּה וְאַגְמוֹן יוֹם אֶחָד: (יד) יִקֶּן וְנִשְׂוֵא פָנָיו הוּא הָרֹאשׁ וְנִבְיָא מוֹרָה שְׁקֵר הוּא הַזָּנָב: (טו) וַיִּהְיֶה מֵאֲשְׁרֵי הָעָם הַזֶּה מִתְעַיִם וּמֵאֲשְׁרֵי מְבַלְעִים:

אדרת אליהו – זקן. היינו זה שקנה חכמה (קידושין לב, ב) והוא בעל תורה. ונשוא פנים. הוא בעל מעשים טובים כמו שכתבתי לעיל (ג), והם הראש שהם עקרון של ישראל. נביא ומורה שקר הוא הזנב. היינו כמו שהזנב מכסה את הערוה כך נביאי השקר היו מכסין את הרע, וכמו שאמרו בזהר (ח"ג קפד, ב) וירא בלק ראה בזנבי דשולי ככביהם, לכן נקראו זנבי:

מלבי"ם (יד) זקן – מתחיל לבאר מי הוא הראש והזנב, ואומר כי הזקן – בחכמה ובשנים, והנשוא פנים – משני מדותיו החשובות הוא הראש, והנביא השקר הוא הזנב – ור"ל כי הבעל חי כשילך לפניו ילך אחר הראש, אבל כשילך לאחוריו ילך אחר הזנב, וכן כשישראל

נביא ומורה שקר, שהם המפורסמים של שקר שאינם נביאים, אבל בהמשך משמע יותר שלשון שם מכוון יותר. היינו אלו הצבועים המשקרים בחי' נביאי השקר שאחיזתם הוא רק בצדיקים הגדולים כנ"ל אבל בהצדיקים הפשוטים שהם בחי' גמלא אין להם אחיזה כ"כ וזהו זוטרי גנובתיה כנ"ל

וזוהו תורי אריכא גנובתיה שור זנבו ארוך זהו בחי' הצדיקים הגדולים בחי' בכור שורו הדר לו כנ"ל שהצדיק נקרא בכור ומכונה שור. ואריכא גנובתיה היינו שעיקר יניקת הנביא ומורה השקר שהוא הזנב הוא רק אצלם/י כנ"ל.

וזוהו שהשיב, משום דאכלי קוצי היינו שאלו הצדיקים הפשוטים שהם בחי' גמלא, אכלי קוצי שאוכלים ומכלים את הקוצים והחוחים הסובבים את השושנה העליונה/יא שאין עבודתם להשפיע ולהנהיג את ישראל אלא לעבוד את ה' בצנעה שע"ז מבטלים את כל הקטרונים מעל כנסת ישראל/יב שתוכל לקבל השפע ע"י הצדיק הגדול.

ושושנה זה בחי' המלכות פה בחי' הדיבור הקדוש של הצדיק שרוצה להשפיע לישראל/י בחי' (ש"ה ה) וי' שפתותיו שושנים וכו' כי הם עוסקים בתורה ועבודה יום ולילה ומכלים כל החוחים שלא יהי' להם יניקה מהדיבור הקדוש שרוצה הצדיק להשפיע בו שפע לישראל, כי הצדיק הוא בחי' צינור/יטו השפע שדרכו משפיע הקב"ה לישראל.

הולכים לפניהם אל דרכי ה' ילכו אחר הראש, וישימו להם מנהיג זקן ונשוא פנים. אבל בשילכו לאחור ולא לפנים ויסורו מדרכי ה' ישימו להם מנהיג נביא מורה שקר וילכו אחרי הזנב:

^ט מתורגו - זוטרי

' וצ"ע א"כ מדוע יש לצדיק הפשוט זנב קצר, אם אינו צריך אותו כלל. ונ"ל כי קבלת צדקה היא בחי' יבק בחי' זיווג והוא פגם להתחבר לנואף (בחי' הנחש השיאני, וע"ז הטיל בה זהמה) לכן טוב שיש להם איזה שקרן שהוא זנב אפילו קצר שיקבל במקומם את הצדקות של נואפים.

^{יא} ריש הקדמת הזוהר עם ביאור המתוק מדבש - הגה נודע כי כל מה שצרא הקב"ה בתחנותיו הכל הם סימנים ורמזים על ענינים נגזרים שבעליונים, ועל יום ינוחו לנמות ולהשיל צדקיהם העליונים, לכן במאמר הבא מנאר שלש דוגמאות שכנסת ישראל שהיא השכינה הנקראת שושנה, דומה לשושנה הגשמיית שיש בה צ' גוונים לכן וארום, ויש לה י"ג פרחים, ויש לה חמשה עלים ירוקים הטובים אותה לשמרה מהקוליס, ודוגמה בשכינה יש בה צ' הגאות חסד וגבורה שהם בחינת לכן וארום, ומקבלת י"ג מדות הרחמים מאימה, ועוד מקבלת מאימה חמשה חסדים ועל ידי זה היא נשמרת מהחילונים.

^{יב} רבי חזקיה פתח ודרש את הפסוק צרא אלהים, (הטעם שהחילו רבי שמעון ותלמידיו הרבה פעמים צמלת פתח, כי על ידי למודם היו פותחים את מקור התורה למעלה והיו מגלים סודות שמעולם לא נגלו לא למעלה ולא למטה. רבי אברהם גלאנטי בשם הרמ"ק), והתחיל ואמר בתיב פשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות, ושאל מאן שושנה איזו שושנה עליונה מדמה הכתוב לשושנה התחתונה, כי יש שתי ספירות צלילות הנקראות שושנה שהם צינה ומלכות, וקאמר דא פנסת ישראל היא המלכות, וכמ"ש האר"ז (בשעה"כ דרושי פורים דרוש א), כי שושנה מספירה אסת"ר, שהיא המלכות לצלילות, ופירוש הפסוק כך הוא, כמו השושנה הגשמיית העומדת בין החוחים ואינם שוים כנגדה כלום, כן רעיתי שהיא המלכות לצלילות עומדת בין הבנות שהם שבעה היכלות של עולם הבריאה ואינם שוים כנגדה כלום, ומפרש מה שושנה דאיהי בין החוחים כמו שהשושנה התחתונה העומדת בין הקוליס אית בה סומך וחתוך יש בה שני גוונים ארום ולבן, אוף פנסת ישראל כמו כן השכינה הקדושה אית בה דין ורחמי יש בה לין ורחמים, ולכן יש בה אחיזת הקליפות מלד הדין שבה, מה שאין כן בצינה שהיא רק בחינת רחמים, ועוד מה שושנה התחתונה אית בה תליסר עלין יש בה י"ג עלים שהם י"ג פרחי שושנה, אוף פנסת ישראל אית בה תליסר מביילן דרחמי כמו כן השכינה יש בה שלש עשרה מדות הרחמים הנמשכות מא"א לחכמה ומשם צינה, והצינה מקטנת בהם את הבת היקרה, דפחריין לה מקבל ספריהא שהם מסבבות את כל ששה קאוותיה וסומכות אותה מאחיזת החילונים על ידי שהם ממתיקות את כל דיניה לרחמים ועל ידי זה אין החילונים יכולים לינק ממנה, אוף אלהיים דהכא משענתא דאדפרי פיקושו, כך אנו כוללים ממה שמעת שזכרנו בתורה בפעם הראשונה שם אלהים שהוא הצינה, אפי"ן תליסר תיבין הוליא י"ג תיבות עד אלהים השני, והם: את, השמים, ואת, הארץ, והארץ, היתה, תהו, ובהו, וחשך, על, פני, תהום, ורוח, שהם כנגד י"ג מדות הרחמים שהמשיכה הצינה למטה, כלי לספריה לפנסת ישראל לסבב את המלכות להפך את דיניה לרחמים, ולינטרא לה ועל ידי זה לשמרה מאחיזת החילונים. (מק"מ ורמ"ק ומפרשים)

^{יג} רבנו מבאר שהשושנה היא הדבור והחוחים וקטרונים טביבו שלא ישפיע לישראל והיינו החוחים שסביב ישראל שלא ישפיע להם, כי הסט"א שהיא החוחים עומדת בין הצדיק לישראל למנוע השפע.

^{יד} עיין תורה נר אות ג' - ומשא ומתן, היא בחינת: "נוטה שמים כיריעה" הנ"ל, הינו בחינת יחוד צדיק וכנסת ישראל הנ"ל. כי צדיק וכנסת ישראל, הם בחינת משא ומתן. הצדיק נקרא משא, כי הוא נושא את העולם, "באשר ישא האומן את היונק" (במדבר י"א). והוא נושא כל הברכות, כמו שכתוב (משלי י'): "וברכות לראש צדיק", כמו שכתוב (תהלים כ"ד): "ישא ברכה מאת ה'". והוא נושא הטפה זרעיית של כל הנשמות, בבחינת (שם קכ"ו): "נושא משך הזרע", ומשפיע לכנסת ישראל, והיא נותנת לכל העולם. ועל שם זה נקראת כנסת ישראל מתן, על שם (משלי ל"א): "ותתן טרף לבייתה וחק לנערותיה". ויחוד של צדיק וכנסת ישראל נעשה על ידי משא ומתן:

ועיין ל"ק דגים הלבד ד אות א - כי הצדיק ממשיך כל הצדקות בעולם, כי הוא מצדיק ומצדק את ישראל ומשפיע את לבם לה' יתברך שיתנו צדקה ויקימו את התורה שנקראת צדקה. והוא מקבל כל הצדקות ומשפיע אותם לכנסת ישראל וממשיך כל ההשפעות והברכות לישראל, כידוע, ובשביל זה הצדיק נותן לכל מי שמקבל ממנו, כמו שאמר רבנו זכרוננו לברכה, בהמעשה של יום הששי מהשבועה בעטלירש שהתפאר את עצמו שיש לו ב"ח ב"ח בידיו, שמוקל מ' שמקבל ממנו הוא נותן לו ועל פ"ן ב"ח הוא בעל צדקה וכו',

^{טו} שיר השירים פרק ה (יג) לחיו בערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נטפות מור עבר:

^{טז} כמו שפירש השל"ה הקדוש בספרו חלק תורה אור את מאחו"ל כל העולם ניוון בשביל חנינה בני וכו' בשביל היינו צינור שחנינה בחי' צדיק יסוד הוא השביל והצינור דרכו עובר השפע לישראל.

כי מעבודה פשוטה בתמימות אין להם יניקה כנ"ל כי אינם יכולים להתדמות אליהם ולנהוג שקר שלהם על ידם מאחר שהנהגתם רק בתמימות ובפשיטות כנ"ל.

והתירוץ לשאלה השניה ותורי אריכא גנובתיה, משום דדיירי באגמי ובעי לכרכושי בקי שור זנבו ארוך כי דר באגם מים מקום גדול היתושים וזנבו מבריא אותם ממנו. ומבאר רבנו למה רומז המשל, מה שאמר דדיירי באגמי היינו שמקבלים דיבור פיהם הקדוש מבעלי צדקה מבחי' ההופכי הצור אגם מים שהופכים לבם האבן למים כנ"ל

וזהו דדיירי באגמי, ובעי לכרכושי בקי בקי הוא בחי' יב"ק הנ"ל שצריכין לגרש היב"ק של הצדקה שנותנין רשעים, כי אצלם נפגם היב"ק כנ"ל, וגורם רעה להצדיק/טו' שמקבל דיבור פיו מהם כנ"ל. וע"כ הוא טובה גדולה מה שיונק מהם הנביא וכו' שהוא הזנב, שעי"ז מגרשין הרשעים מעצמן. כי "מכשילים אותן בשקרנים הנ"ל שפונין אליהם ונותנין להם הצדקה וניצולין הצדיקים כנ"ל [י"ח] אבל צדיק פשוט לא כל כך מזיק לו הצדקה של נואפים כי קבלתו אינה נתינה ממילא לא נחשב לו כנתינה לעני שאינו הגון ולא פוגם קדושת פיו, אעפ"כ קצת נזק יש בכל קבלת צדקה מרשע כי היא בחי' יב"ק כנ"ל בחי' יחוד עם רשע, לכן צריכים עכ"פ זנב קצר שיקבל את הצדקות של השקרנים המתדמים אליו :

עד כאן ביאור חברותא לתורה טו תנינא

^{טו} וגורם רעה לצדיק – צ"ע לפי המבואר בלק"ה מלמדים ד' י' שפה הצדיק הכוונה לנקודה הקדושה המבוארת בתורה לד ואצל הצדיק היא גדולה מאד אבל גם לכל אדם יש הנקודה שאין לשום אדם אחר, ומסתמא ככל שהוא צדיק יותר היא גדולה יותר. א"כ גם לצדיק הפשוט כיון שהוא צדיק יש לו קדושה נפלאה בפה ומדוע לא צריך לגרש בקי דהיינו לגרש ממנו את הצדקה של רשעים. ולפי הנ"ל פשוט כיון שקבלתו אינה נתינת צדקה לא נפגם הנקודה הקדושה שבפיו ע"י קבלתו.

^{טז} מתורו - מכשילין

^{טז} השאלה לפי רבינו – מדוע גמל, דהיינו לדיק פשוט, זכו קל, דהיינו כמעט אין ממנו יניקה למפורסם של שקר. וזו דהיינו לדיק גדול, זכו ארוך, דהיינו שיש מפורסם של שקר גדול שיונק ממנו. (ובעם השאלה למה לצדיק קטן זנב קטן ולצדיק גדול זנב גדול) התירוץ כי גמל לכול קוליס, דהיינו לדיק פשוט עבודתו בשקט לבלות את הקוליס שסביב האשנה שהיא כנסת ישראל. (דהיינו את המקטרג המונע את השפע). אבל שור נמצא בלגם מים עם גללים הבקו (יתושים) וזנבו הארוך מנגשם. דהיינו לדיק גדול בדברי התפארותו לנלות עלונו י"ק יניקה גדולה למפורסמים של שקר גדולים, שהם בחי' זנבו ארוך, שבו מנגש ממנו אליהם, את הצדקות של רשעים, כי פיו הקדוש (שעל ידו משפיע לכנסת ישראל) נעשה מהצדקה, מאס יב"ק הקדוש, שהוא בחי' יוונים דקדושה, אבל הצדקה של רשעים היא בחי' פנס היב"ק בחי' ניאוף שזימק לפיו הקדוש.

